

Korin Egali Ripili Agale

Pol pirisa raburi Korini-ri ora adaa adare meda aasa. Gore mo Grik su-parare Korin adare robo Akaia su robo re-para aasa. Pol nipuri ora riri-nane mo Korin su-paro Yesuna agale lakele ali pirisa. Go puma go-para lotu ada marekaasa. Pol-me nimu giyoma su meda-nane kogono pa kama pisa raburi Korin-repaana lotu ada-para kedaa adaapu rekisa. Go pisa-daa go kedaanu waria nimu epe kone kalenalo go pepa Pol-me lu rapaasa.

Pol-me kone kedaa waru misa. Ake pea-ya? Mo Korin su-paro pirisimi Kristen enaali agale rugulala pirisimi. Go puma nimuna epe kone marabuaanaasimi. Repaaya medalomame redepo le ratapena agale lisa. Enaalimi Gote-na Spirit-mi nimuna pora palememe-rupa namare-depo yaina leme rabu ipuma kedaa madaa page agale lisa. Lotu-na epeae-para Holi Spirit-mi Kristen-nu kalea elenu madaa page agale lisa. Kome enaali wala rekalimi-na agale page agale lisa.

Go agale raayome Korin enaali kedaa lakalisa. Pol-me nimu Gote-na raana makuaainalo nimu epe agale lakalisa. Kristen adaapumi raana komape agalere sapta 13 madaa wia. Go robo madaare yago raana komape-airi Gote-me ora riri-nane nipuna enaalinu katea lisa.

Robonu gu-rupa adamina:

Pol-me Korin enaali-para epe-rupa piralepape
sa (1.1-9)
Korin lotu ada-para enaali epe-rupa napirisimi
(1.10-4.21)
Enaalinu paake rumaaape pope kone lotu ada-
para pisimi (5.1-7.40)
Kristen kone raluma remo giyoma lotu leme
(8.1-11.1)
Yesuna pora mogealema (11.2-14.40)
Yesu wala rekisa-pulu kone rulae enaali page
rekalimi (15.1-58)
Kristen enaalinumi epe ele Judea enaali
kalisimi (16.1-4)
Pol nipuna gole madaa yade loma agale garu-
lasa (16.5-24)

Pol-me Korin su-para pepa egali luma rapasa

¹ Ni Pol-re Gote-me abalade Yesu Keriso-na aposel kogono ali mapiraalalo yaalisa. Ni go pepa tyalo raburi naana ame Sostenes-re saa laapo pipa.

² Saa pirumare Korin su aaya lotu ada-para kirita pimi enaali nimi-para go pepa luma rapaalepa. Go enaalinuri Yesu Keriso raapu piraminalo Gote-me nipuna ruru mapiraalalo yalisa. Gore nimi-para su raayona page naana Mudu Ali Yesu Keriso-na bi minasaaema rabu gore nimimi Mudu Ali-na bi page minasaaeme. Go peme-le nimu raayo-para go pepa lu rapaayo.

³ Naana aapa Gote-para naana Mudu Ali Yesu Keriso lapome nimi epe raba meape kone-para epe kuma pi kone-para nimina lo robaa-para masaaaina.

Pol-me Gote-para ora pili lisa

⁴ Gote-me Yesu Keriso mea rapaoma nimi epe raba meape kone gisa. Go pisa-pulu go madaare neme ade abuna Gote-para ora pili loaayo.

⁵ Nimi Keriso raapu piruma nipuna kone adaapu misimi. Go puma nimimi Gote-na agale-para kone laapo nimina lo robaa-para maa wimi.

⁶ Gore neme Keriso-na agale lagisuade rabu nimina lo robaa-para puri paloma maa wisimi.

⁷ Go pea-le nimimi naana Mudu Ali Yesu Keriso epaliade yapi diadolalo adoba pimi. Adoba piralimi rabu nimimi Gote-na puri ora raayo mu aaeme.

⁸ Go pumare Yesu Keriso-me nimi puri mapalaama pumare werepe Mudu Ali Yesu Keriso epaliade yapi di raburi nimimi koe ele meda nasaapiralimi.

⁹ Gote-me abalade nimimi raapu nipuna Si Yesu Keriso naana Mudu Ali nimi raapu epe-rupa komea-para mapiraasa. Go pisa-pulu naame Gote nipuna ki madaa epe-rupa piraminalo nipumi naa puri mapalaalia.

Lotu ada-para kiritape enaali rado rado rugula puma pirisimi

¹⁰ Naa ame balinu-ya, neme naana Mudu Ali Yesu Keriso-na bina nimi agale gu-rupa lagialole nimi raayome agale komea-rupa tapape. Go pumare nimi rado rado rugula lapaoma napi-ralepape. Nimiri agale lo kone suma lo robaa-para kone komea suma piralepape.

11 E, gore nana ame balinu, mo Kloe ada-para piri enaalinumi abalade nimi rono pago pimi lo abala lagiame.

12 Gore nimi komea lo agale rado rado lo pimidaa go pina talo. Medaloma naare ni Pol-na moge enaalinu leme. Medaloma naare Apolos-na moge enaalinu leme. Medaloma naare Pita-na leme. Medaloma naare Keriso-na moge enaalinu leme.

13 Gore ake lema ya? Keriso mada mea rugula rugula palima-daa go epali ya? Gore abalade ni Polo-me nimi madaa repena polopeana komisua ya? Nimimi ni Pol-na bimi mumu kalu-ipa misimi ya? Ora dia yaade.

14 Nimina ruruna rikiranare Krispus-para Gaius laapore neme kalu-ipa kalisuade pare pa medalomare neme Gote-para pa ora pili lisuade.

15 Go pea-le nimina enaali medame abalade ni Pol-na bi madaa kalu-ipa mumu nana moge enaali pi-daa mada nateme.

16 Gore ora neme Stefanas-na ada-para piri enaali komeare kalu-ipa kalisuade pare pa enaali medalomare kalisuade palo gore ni maarea.

17 Keriso-me niri enaali kalu-ipa kalanolo namuma rapasa. Dia, nipumi nipuna Epe Agale enaali raayo-para lakelanolo mea rapasa. Gore Epe Agale moge aayo rabu pa su kamaa piruma kone makuaae alinumi lemede-rupa nalaayo. Neme go-rupa toa raburi Keriso repena polopea madaa komisade pare gona puri rabuani-aalape. Go palua-daare enaalinumi nipuna puri na-adeno palua.

Yesuri Gote-na puri

18 Gore enaali medalomame nimu alupalalo pimi-pulu repena polopeana kome agalere pa makeae agale leme. Pare naa Gote-na wala misade enaalinumi repena polopeana agalere ora Gote-na puri lema.

19 Gore Gote-na agale wi buk-mi gu-rupa lea: Gore neme kone makuaae enaalinuna kone makoyaalua. Neme buk adoma kone adaapu wi enaalinuna kone page makoyaalua.

20 Go pea-le kone makuaae enaalinumiri ake palimi ya? Ali medalomame kone makuaae alinumiri ake palimi ya? Go su kama pa kamaa agaleme yada yaba alinumiri ake palimi ya? Gote-me go su kamaa enaalinuna kone raayore ora makeae kone-rupa mea waatea.

21 Go pea-le Gote nipuna kone suma ele raayo waru makeae kone gu-rupa masaalua: Pa su kamaa enaalinumiri nimuna koneme Gote mada na-adola pisimi. Go enaalinumi naame laketema agalere pa makirae agale kone wimi pare go agalere enaali medalomame kone rulaminaloma Gote-me nimu kagaa piramala mapuaalia.

22 Gore mo Juda enaalinumi talo: Naame so yaa-para wi puri pale kogono adalimi-daare nena agale mada kone rulalimi. Pare Grik enaalinumi puri waru paloma kone waru wi agalena re asa peme.

23 Pare naame nimu Yesu abala repena polopea madaa lisimide remaa puri paloma laketema. Go agalemere mo Juda alinu makoyaaya. Go page mo ruru rado enaalinumi nimina pa makeae agale leme.

24 Pare abalade Gote-me yaaloma mapiraasade

enaalinumiri mo agalena re Keriso pia-daa waru ademe. Go puma Judanu-paro apo ruru rado Grik-nupara naame Keriso adema. Keriso-re Gote nipuna puri-paro nipuna makuaae kone page yaade.

25 Go su kamaa enaalimi go-rupa kone wimi: Gote-na kone medalomare koe kone wimi. Go konemere kone makuaae enaali medalomana kone rabuaanaaya. Go page Gote nippu puri ora napabea leme pare nipuna purimiri su kamaa enaalinuna puri ma-oge yaaya.

26 Gore ame balinu-ya, Gote-me nimi abala yaaloma ipulupa lisade madaare kone waru salepape. Go pisa rabu nimina rikiranare su kamaa enaalinumi nimi kone makuaae enaali kone nawisimi. Go page puri pale enaali adaapu napirisimide. Go page Gote-me nimina rikirana enaali yaaloma mapiraasa rabu mudu enaali adaapu napiruma pa enaalinu pirisimide.

27 Gore su kamaa enaalinumi kone suma pa narali enaalinu leme. Go pea pare Gote-me abalade mo makuaae alinu yala mapolaalalo pisa-pulu go narali enaalinu yaaloma mapiraasa. Gore su kamaa enaalinumi puri napabe enaali leme. Go pea pare Gote-me abalade puri pale enaalinu yala mapolaatalo pisa-pulu go pa-rupa lemede puri napabe enaali yaaloma mapiraasa.

28 Go pumare go su kamaa enaalinumi naarali enaali loma giyoma bi nawi enaali lemede pare Gote-me yaaloma mapiraasa. Go puma pa enaalinumi epe enaalinu lemedere Gote-me nimu rabuaanaaya.

29 Nipumi go-rupa pisa pare pa enaali medame

nipuna bi Gote-na le agaa madaa naminasaalimi.

³⁰ Gote-me abalade nimiri Yesu Keriso raapu mapiraanoloma Keriso-me ora naa kone go aaya. Go puma nipuna le agaana naa redepo le enaal-inu mapiraanoloma naa mea kepe rapaoma Gote-na ruru enaali epe-rupa piruaema.

³¹ Go madaare Gote-na agale wi buk-mi gu-rupa lea: Ali medame pedo pedo paliare go ali nipumi Mudu Ali komea pia-pulu go madaa pedo palia.

2

Abalade Pol-me repena polopea madaa enaali agale lakalisa

¹ Naa ame balinu-ya, abaladere ni nimina adare-para ipuma ora Gote-na pagaa wi agale nimi lagisuade. Go rabu neme pa agale yoloma kone makuaae alinumi leme-rupa nalagisuade.

² Dia, ni nimi raapu pirisua rabu neme Yesu Keriso komea madaa kone suma agale lagisuade. Nipu repena polopea madaa komisa-daa go agale lagisuade. Go rabu neme pa ele meda madaa kone nawisuade.

³ Abalade nimi raapu pirisuaade di rabu ni puri nawisuua. Dia, pare ni paala pururu komoma pisuade.

⁴ Go puma neme su kamaa piruma kone makuaae ali-rupa piruma epe agale nalagisuade. Dia, pare Gote-na Holi Spirit-mi puri gisa-daa nimimi kone perekealiminalo ora agale ria lagisuade.

⁵ Neme go-rupa pedere nimimi pa enaalina makuaae kone rulaere madaa kone

narulasimide. Dia, pare Gote-na puri madaa kone rulaeme.

Gote-na Holi Spirit-mi naa epe kone gea

6 Ora Gote-na kone muma abala puri paleme alinuri gore nimumi kone waru muma agale ria pagema. Go puma nana lakale agalena re go su kamaa nawia. Dia, go page go su kamaa ali muduna makuaae puri madaa dia. Go Mudu Ali nimuna puri ora alupalia.

7 Dia, neme Gote-na kone lakele raburi abalade go pagaa wi konere Gote-me su kamaa piri enaal-inu pename nawisade. Gote-me su yaa nawarisa rabu nipumi naa go epe paana puri gulalo yarare pisa-pulu nipuna makuaae konena re managola adema.

8 Gore abalade su kamaa ali kalunumi go konena re namakuaasimide. Dia-le nimumi pagola pisimi yaalore naana epe Mudu Ali repena polo-pea madaa nil-mi mada natya pisimi.

9 Go madaare Gote-na agale wi buk-mi go-rupa lea: Enaali raayome Gote madaa ranaa komo raana komalimi-daare Gote-me nimuna epe kone managola saasa. Go konere ora enaali raayome nameme pare enaali raayome Gote madaa kone suma raana komalimi go enaalinu mealimi.

10 Go konere nipumi abalade kudiri pu wisa pare Gote-na Holi Spirit-mi naa mea waalisa. Ora go Holi Spirit-mi ele raayo adoma Gote-na kone kudiri pu wi elenu page raayo adea.

11 Ali medame pa enaali medana kone nademe. Dia, mo ali nipuna konenuri nipuna kone-para makuaaya.

12 Go yapare enaali medame Gote-na kone na-ademe. Dia, Gote nipuna konenuri Holi Spirit-mi nipuna kone-para adea. Naame abalade go su kamaa piri enaalinuna kone namisima. Dia, Gote-na Holi Spirit naa madaa ipisa rabu misima. Go puma naame Gote nipuna maa gi kone raayona re mada makuaaema.

13 Go pea-le Gote-na pa kama gi konena re-re naame pa su kamaa enaalinumi nalamina. Dia, Holi Spirit-mi abalade naa mogeasa-pulu enaalinu Gote-na Holi Spirit nimuna lo robaa-para pia nipumi epe agalena re mogeaaya.

14 Pare enaali medaloma Holi Spirit napiralia-daare nimumi Gote-na Holi Spirit-na kone wiarupa na-ademe. Nimumi go agale leme rabu ora makeae agale leme. Pare enaalinu Holi Spirit raapu piralimi-daare go enaalinumi kama go agalena re pago makuaaeme.

15 Holi Spirit enaali raapu pirimiri nimumi ele raayona re mada adoma rumaalimi. Go peme pare pa su kamaa enaalinumi Holi Spirit saapiri enaalina kose lape agale mada narumaalimi.

16 E, gore Gote-na kone namakuaaeme madaare agale wi buk-mi gu-rupa lea: Gore pa enaali medame Mudu Ali-na kone raayo na-ado kiralia. Pa ali medame nипу agale mana mada nalakelea yapare naa Holi Spirit mu aaema enaalinuri Keriso-na kone meme.

3

*Lotu kogono peme enaalinuri Gote-na kogono
paeme*

¹ Gore ame balinu-ya, abalade neme nimi agale lagisuade rabu nimi Holi Spirit raapu napirisimide. Go pisimide neme nimi su kamaa kone suma piri enaalinu lagisuade. Nimiri Keriso madaa kone rulaoma nogo naaki-rupa pimi.

² Neme abalade agale mana lagisuade rabu puri pale eda meda nagisua pare pa adu-rupa gisuade. Go raburi nimimi puri pale eda meda nanala pimi. Go pea pare abi page mada nanalimi.

³ Dia, nimimi su kamaa kone saapimi-pulu puri pale eda mada nanalimi. Gore abi page nimimi ame balinu-para kudipa kone suma ape leme. Go leme rabu go saapimi konere ora su kamaa piri enaalinuna kone suma abalana kone pa saapimi.

⁴ Gore ni kone suma ali medame talo: Niri Pol raapu pi-lena pare wala ali radome talo: Niri Apolos raapu pi tea. Go konenuri nimimi su kamaa piri enaalinuna kone raleme.

⁵ Go ali Apolo-para Pol laapore ake palipa ya? Saame nimi kone rulape pora mea waaloma Gote-na raba meape ali laapo pipa. Mudu Alimi saa laapo kogono rado gisa-pulu go kogono pulalo pepa.

⁶ Neme abalade eda kili wai poaisua pare Apolos-me ipa kalisa. Go pisipa pare Gote nipumi go kili ma-opasa.

⁷ Gore kili wai poape enaalinu page ipa kaleme enaalinu page nimuna bi naminasaaema. Dia, Gote nipu komeame eda ma-opaaya-pulu go nipu komea ora adaa piru aaya.

⁸ Eda kili wai poaaya enaalinu-para ipa katea enaalinu-para nimu bi komea-rupa meme. Gote-me enaalinuna kogono abala adoma go madaa

yoto rado rado gialia.

⁹ Go pea-le saare komea-rupa kogono pepa pare nimiri Gote-na maapu-rupa pimi. Go page nimiri Gote-na ada-rupa pimi.

*Lotu ada-para kogono peme enaalinuri nimu
ada warili ali-rupa pimi*

¹⁰ Gote-na kodo ni madaa gisa-pulu ni ora epe ada warili ali-rupa pi. Go pumare nemere ada abala su awoma pe. Ali medamere go madaa epa kibu maaoma go ada epa pea. Gore go ada epa palimi alinumiri waru adalepape.

¹¹ Gore abalade neme nimi-para Keriso madaa mogeaaripude rabu Yesu Keriso-re nimina ada daa mapiraasua. Gore ada daa rado wariape aliri meda napia.

¹² Gore enaalinumi go ada madaa Gote-na kogono pulalo palimiri medalomame puri pale golme warili nona pi-ai palimi. Medaloma epe kana silva-me warilimi. Medalomare ora yoto adaalepe pea kaname warialimi. Go pea pare enaali medalomame ada daa madaa Gote-na kogono warilimi rabu pa repena-para yagi-para pa kaapu le rilipu palaame page warilimi.

¹³ Go page werepe Keriso-me enaalinuna kogono pename mea waatea yapi di raburi go kogonona re waru adalia. Go rabu page repena sulaa opalia-le enaali raayo komea komea lo nimuna kogono repena sulaa mada adalimi. Go raburi kogono epelea palo kolea pea enaalinuna kogonona readolalo palia.

14 Go page ali medame nipuna ada go ada madaa paare repena sulaa mada naralia-daare go madaa epe yoto mealia.

15 Go palia pare ali medana kogono koe ada-rupa paliare go kana yoto alupalia. Go kogono ali nипу epe-rupa piralia pare repena sulaame raa pula dia pi ali-rupa piralia.

Nimiri Gote-na epe ada ria yaade

16 Gore naare Gote-na epe lotu ada-rupa pima-pulu Holi Spirit-ri naana lo robaa-para epa pia.

17 Gore naa Gote-na epe lotu ada piramina Gote nipuna lotu adare ora epe-rupa aaya. Go pea-le pa enaali medame Gote-na lotu ada makoyaalia-daare Gote nipumi page go ali lu makomalia.

Naame pa su kamaa enaalinuna bi namakuaasaamina

18 Nimina gole nimi makiraalimi waru adalepape. Pa ali medame go su kamaa elenu madaa ni waru makuaayo tea-daare go-rupa abala makeae pia. Go puma wala kone makuaae mada piralia.

19 Gote-me go su kamaa makuaae kone wi enaali raayona makuaae-kone raayo tea. Go pea-pulu Gote-me nimuna kone rabuaaya. Go madaare Gote-na agale wi buk-mi go-rupa lea: Nipumi pa nimuna makuaae koneme nimu mal-opaalnia.

20 Gote-na agale wi buk-mi page go-rupa lea: Mudu Alimi makuaae alinuna kone abala adea: Nipumi abala makuaaya. Ele raayo abala palua kone wimi pare mada napalia.

²¹ Go pea-le nimimi pa su kamaa piri enaalina-un-a kogono madaa agale adaapu nalo piralepape. Dia-le go su kamaa wi ele raayore ora nimina mealimina:

²² Ni Pol-para Apolos-para Pita-para go su kamaa elenu-para epe-rupa pirape yapi di page komape yapi di page abi wi elenu page werepe adalimi elenu page go raayo nimina mealimina.

²³ Nimi Keriso-na enaalini pimi. Go puma Keriso nipuri Gote-na mea rapaasade ali pia.

4

Mudu Alimi nipuna aposel kogono alinu mapiraasa

¹ Nimimi naa ademe rabu naare Keriso-na kogono raba meape alinu kone salepape. Naare Gote-na pagaa wi agale surubuma laguaaema. Go pea-le naa madaa kone komea salepape.

² Gore kogono surube Mudu Alimi naa surubape kogono giliare naame go kogono pu kiralima.

³ Gore nimimi page pa enaalini page su kamaa kone suma kose lape agaleme nana kogono meaadolalo rumaaalimiri ora pinawa. Gore neme nana kogono madaa kose lape agale na-le.

⁴ Gore neme nana kogono madaa epe kone wi pare go kone madaare enaalini ni epe ali pidaa mada tea. Dia-le Mudu Alimi nana kogono adoma ni madaa kose lape agale lagialia.

⁵ Go pea-le Mudu Ali-na wala epape yapi di abala epaliare nimimi su kamaa enaali madaa kose lape agale wagepu natapape. Dia, Mudu Ali epalia rabu enaali raayona lo robaa-para wi

konere nipumi muma pename mea waatea. Go puma Mudu Alimi enaali raayona pagaa wi kone adoma pename mea waatea. Go rabu Gote-me enaali raayona kone waru adomare epe bi rumaaape kone salia-daare gore mada gialia.

Korin enaalinumi nimuna bi minasaasimi

⁶ Ame balinu-ya, go agalere Apolos saa madaa pa lagiwade pare go agalere nimimi kone suma go agalena re waru makuaalepape. Go agalere go-rupa leme: Pora epe-rupa raitalepape lo leme. Go puma nimimi enaali medana bi narabuaani-aala puma medana bi naminasaata palepape.

⁷ Gore nimiri ali mudu-rupare aapimi mapiraasa pae? Gore nimina ele raayore Gote-me gu aaya. Gore ora pa gisa-le go agale-rupare natapape: Naana go elenu pa mu aaema lo natapape.

⁸ E, gore nimiri epe eleme ora apo rubitabeadaa. Go page nimiri ele raayo suma epe-rupa pimi. Naa page rabuaao ma ora adaa kamo-rupa abala pimi. Gore kodo pia, nana raaname page kamope-rupa piramina kone salo. Go puma naa page nimi raapu kamo piramina.

⁹ Nemere gu-rupa kone salo: Gote-me abalade naa aposel kogono alinu-para kogono maa gisa rabu naa ora aapu-nane mea mapiraasa. Go puma naare pa enaalinuna le agaana lu mako-maape enaalinu piruma su kamaa enaali raayopara ensel-nupara nimumi adabaaina lu mako-maalalo peme.

¹⁰ Gore naame Keriso madaa agale mogelemapulu enaalinumi naare makeae enaalinu leme. Go pea pare nimiri Keriso-na kone makuaae

enaali-rupa pimi leme. Naare puri napalema pare nimimi naa ora puri pale enaalinu leme. Pa enaalinumi naana bi rabuaniaaeme pare nimina bi pa minasaaeme.

¹¹ Abalade page abi page naame Keriso-na kogono pema rabu ora reame komoma ipa nalame page komo piruaema. Naana mamina elenu page dia yaade. Nimumi naa repena kudumi tyalimi. Go page naa kimisu rado rado-para pamuaema.

¹² Naana ele kabape kana mealima-le naame kimi kedaa pu kogono pu pima. Nimumi naa-para koe agale leme rabu naame koe agale na-abulaoma wala nimu raba mulalo beten lamina. Nimumi naa-para koe kedaa geme raburi naame pa adoba piruaema.

¹³ Nimumi naa-para koe ero agale leme rabu naame nimu-para pawa epe agale lema. Naare ora koe-rupa pima. Naare ali raayona koto-rupa pirama ipuma abi page go-rupa pa pima.

Korin su-para piri enaalinumi Pol-na agale pag-isimi

¹⁴ Go agalere neme nimi yala mapolaape agale kama-daa nalalo. Dia, yapare nimi nana nogo naakinu pimi-daa neme kodome komoma nimina kone ma-redepo yaatalo lagialo.

¹⁵ Gore nimumi nimi Keriso-na kone mogeleme tisaanuri gu-rupa 10,000 mada pitimi. Go pea pare nimina Aapa komea pia. Gore neme Epe Agale nimi piri-para mea ipisua rabu go agale madaa kone rulasimi-pulu ni komea nimina aapa-rupa pi lea.

¹⁶ Go paa-daa ni pora pamualo-rupa nimimi page pamualepape.

¹⁷ Go pora pamualiminalo neme Timoti nimi piri-para mea rapaalua. Gore Timoti-ri ora nana si-rupale neme raaname komalo. Nipumi Mudu Ali-na kogono waru surubea. Neme Yesu Kerisona kone madaa mogealalo pe-rupa nipumi nimi go agale mana wala lagialia. Go agale manare neme su raayona Yesuna ruru enaalinu go-rupa moge aayo.

¹⁸ Gore nimina rikirana piri enaali medalo-mamere agale yokoma ni nimi piri-para napalua kone wimi.

¹⁹ Pare dia-le Mudu Alimi ni nimi piri epono kone salia-daare gore neme wagepu epalua. Go rabu mo enaalinumi agale mana raluma pa agale adaapu lemere nimununa puri adalua.

²⁰ Gore Gote-me nipuna Surube Suna remaa pa kamaa agale lape ele-daa nawarisa. Dia, pare nipuna surube suri enaalinu nipumi ora puri paloma surubea-le mo enaalina kone adalua.

²¹ Nimimiri ali kone madaa raaname komalimi ya? Nimi piri-para epalua rabu neme agale yoke enaali kudu tyalalo epalua palo epe kone adoma ranaa komape kone suma pawa epalua palo nimimi tapape.

5

Ena paake yolala ali paake rumaala pi kone lotu ada-para saapirisimi

¹ Pagalepa. Nimina rikiranare koe kone suma ena paake rume kone wimi-daa neme remaa

page. Nimimi ora kone rado meda suma pemelle ribaale-para pirulalo enaalenumi go-rupa napi-pape. Gore nimina ali medame nipuna aapana were raapu piruma mulalo pea remaa pagawa.

² Go pea-le abiri nimimi kone pogali ake paa-daa pa saapimi pae? Dia-le nimimi go koe kone madaa kedaa waru komalepape. Go koeyae pi aliri nimi raapu napirina nipuna rado-nane penaatapape.

³ Gore niri mo-para rado pi pare nana konere nimi piri-para epenaale. Go pea-le ni page nimi raapu pima-daa naana Mudu Ali Yesuna bimi abalade go koeyae pisaaya madaa kose lape agale lawade.

⁴ Neme abala gu-rupa lawade: Nimimi Gote-na bi minasaalalo kiritalimi rabu niri nimi raapu pi-rupa Mudu Ali Yesuna purimi gu-rupa palepape:

⁵ Go aliri nimimi raluma ora Satan kalamina. Go pumare Satan-me go alina yogale mada tia. Go palia pare Mudu Ali epalia rabu go alina kone wasupare Gote raapu kagaa piramala palia.

Korin su-para piri enaalimi koeyae pi ali ralu rubisimi

⁶ Gore nimimi koeyae pa adoma pogali kone saapimi-le gore epeao-daa napeme. Go saa pi agale abala pageme kone salo: Gore yis oge-pusimi bret-re ma-adaa yaalia.

⁷ Go pea-le nimimi abalana yis-ri giyalepape. Go puma nimiri kagaa bret yis nawi nona pi piralepape. Ni makuaayo. Nimiri abala bret yis nawimi-rupa pimi. Ake paa-daa. Gore Yesu Keriso abala ofa-rupa luma kalisimi. Nipu sipsip-rupa Gote re-para lodo kirape ofa-rupa kalisimi.

Gore Gote-me mo Israel enaalinu rapaasa-pulu naa ora epe-rupa mapiraasa.

⁸ Go pea-le abi eda nalema rabu abalana bret ma-adaa yaape yis namina. Dia, go abalana elemere pupitagi napé kone-para ena paake ne kone-para maa wisa. Naame eda nalema rabu pa epe bret namina. Go bret-mere ora agale-para epe pirape kone-para mea wisa.

⁹ Pepa rado medare nimi-para abalade mea rapaasuade madaare gu-rupa lisuade: Nimiri koe paake ne enaalinu raapu napiralepape lisuade.

¹⁰ Gore neme go agale lagisua rabu go ribaale-para piri enaali raayo giyaliminalo nalagiawade. Dia-le apo ena yole alinu ali meda kepaame komalimi enaalinu agale ralisimi enaalinu pa remonuna bi minasaape enaalinu madaa nalalo. Go raayo giyoma palimiri nimimi go pa su kamaa page giyoma ora sone palimina kone salo.

¹¹ Pare go agalena re-re abalade neme lisuadere gu-rupa: Ali medame ni Keriso-na ame bali leme pare nimumi ali paake ali kone pa suma enaali medana elenu adoma kepaame komoma pa remonuna bi minasaaeme. Go page nimumi ero agale loma ipa bia noma makeaoma ele paake neme-pulu gonuri nimu raapu eda meda-para nanalepape.

¹²⁻¹³ Gore neme pa kamaa-nane aeme enaalinu madaa kose leme agale na-le. Pare mopare piri enare Gote nipumi koe kedaa katea. Dia, enaali nimina rikirana piruma Gote-na enaalinu kose lape agale mada tapape. Go pea-le Gote-na buk-para wi agale nagiyalepape. Go agalena re-re gu-rupa: Nimina rikirana piruma koeyae pi aliri

maa ralu rubape lea.

6

Keriso-na enaalinumi nimina ame bali-para kose lape agale natapape

¹ Gore nimina rikirana enaali medame ame bali-para ape puma kose lape agale talo paa-daare Gote-na ruru enaalinumi go agale mada pagalimi. Gore pa su kamaa piruma kose pagape alimi apo agale rumaa liare ora yala poteme.

² Gore naa Gote-na ruru enaali naame su kamaa piri enaali raayo madaa kose lape agale pago rumaalima-pulu nimimi namakuaateme ya? E, gore mo su kamaa piri enaalinuna agale pago rumaalima-pulu ake paa-daa nimimi mo oge agale mada napagoma rumaalimi yapae?

³ Gore naame ensel-nuna agale page pagoma rumaalima-le go page makuaaeme ya? E, gore nimuna agale pagoma yoto rumaalima-pulu go naana su kamaa agale elenu page raayo ora mada pago surubalima.

⁴ Go pea-le nimi apo agale madaa agale loma rumaalimi-daare ake paa-daa Gote-na ruru napiri enaalinu surubena leme?

⁵ Neme nimi yala potemenalo go agale lagialo. Gore nimina rikiranare mo naana ameayana agale pago rumaa pe makuaae ali meda dia lea ya?

⁶ Gore nimina ame medame ame rado-para kose lape agale lea-le makuaae alinu napimi kone salo. Go rabu kone narulae alinumi apo kose lape agale pagoma rumaalimi.

7 E, gore nimina amenu-para kose lape agale leme-pulu nimimi makoyaaeme. Go pea-le nimi madaa koe kedaa epalia pawa adoma piramina. Go rabu nimumi nimina bi rabuaaniaalimi rabu ake paa-daa kose lape agale leme pae?

8 Yapare nimimi go-rupa peme rabu nimina koeyae puma ame balinuna bi rabuaniaaeme.

9 Makuaaeme-le pagalepa. Koe-ae peme enaalinuri Gote-na Surube Su mada na-adalimi. Nimuri makeae enaalinu kama pimi: Paake yole enaalinu-para pa remonuna bi minasaa-ae enaalinu-para ena yoke mi alinu-para ena maaulaaomaa ali yago raapu paake ne alinu page Gote-na Surube Su-para na-adalimi.

10 Go page enaali luma paake ne enaalinu-para enaali medana elenu kepaame komeleme enaalinu-para ipa bia adaapu noma makeae enaalinu-para ero le agaa ne enaalinu-para epe agale yoke enaalinu-para go raayore Gote-na Surube Su mada na-adalimi.

11 Nimi enaali medaloma page go nasamina pirisimi pare Gote-me nimi epe-rupa piraminalo koeyae mea rubisa. Go puma nimi Gote raapu ora epe-rupa mea mapiraasa. Gore Mudu Ali-na bi Yesu Keriso madaa kone rulasimi-pulu Gote nipuna Holi Spirit-mi nimi ma-redepo yaaoma mapiraasa.

Naana leare Gote-na Holi Spirit-na ada yaade

12 Go enaali medalomame gu-rupa leme: Ora ele raayore neme mada pe. Gore ora yapare ele raayome nimi naraba mea. Ele raayore neme page mada palua pare go elena mogeape kone rolo-para mada napitua.

13 Enaali medalomame gu-rupa leme: Eda lo robaa-para pitia. Go edare lo robaa-para kirita piralia. Ora leme pare Gote-me laapo raita madia yaalia. Gore enaalina yogalere paake no mapabaape to yaana kone wimi, pare dia. Dia, enaalina leare Mudu Alimi surubape to yaade. Go puma Ali Mundu-ri nipuna epe kone lo robaa-para rubitabenalo pea.

14 Gote nipuna purimi Mudu Ali tapa-para marekaasa-pulu naa page go-rupa marekaalia.

15 Nimina yogalere Keriso-na yogalena kuni yaa-pulu namakuaaeme pae? Gore nimimi go-rupa makuaaeme-le Keriso-na yogalere muma mo paake ali rumi enana yogale mada nasalepape. Gore ora mada dia yaade.

16 Pagalepa. Ali medame paake pora pamien a raapu piraliare gore nipuna yogale komea makibumalipi. Go ena ali laapo madaare Gote-me gu-rupa lisa: Nipuna yogale laapore komea makibumaepe.

17 Pare ali medame Mudu Ali mada makibumaliare gore nipuna kone wasupa-para kone komea suma yogale komea-rupa piralia.

18 Go pea-le nimimi waipi li kone giyalepape. Koe pupitagi raayore tona kamaa-nane wia pare waipi li pupitagi komeare nimuna to ria makoyaeme.

19 Go makuaaeme pare pagalepa. Go nimina yogalere Holi Spirit pirape epe ada-rupa pia. Go puma Gote-me Holi Spirit nimi abala gisale nimina yogale-para pia. Go pea-pulu nimiri nipuna enaalini pimi.

20 Gore abalade Gote-me nimi raba mulalore

adaa yotome nimi kabisa. Go pea-le nimina yogaleme kogono puma Gote-na bi minasaatepape.

7

Pol-me repaaya aulaoma pirapena agale lisa

¹ Go nimimi abalade pepa madaa agale lorapisimide agalere abala lagiano: Ali medame ena narumaaliare gore epe aalia pa lisimide.

² Go pea pare nimimi ena mu ali pu palimiri gore walipi tyape kone nasalimi. Dia, yapare gorupa peme rabu nimina ena page ali page komea komea laatapu piramina.

³ Go pumare alina leare nipuna enana yaa-pulu alimi nagiyalia. Go page ename nipuna leare aalina yaa-pulu ename aali nagiyalia.

⁴ Enamere nimuna leare nipuna nasurubelea. Dia, nipuna aalimi surubea. Go pea-le alimi page nipuna to nasurubelea. Dia, nipuna ename nipuna aalina to surubelea.

⁵ Nipi abala repaaya pipiri aali were u paitalipi kone salimiri medame dia pi-daa natea. Dia, pare nipimi beten loma kone meda-ae suma ogesi-daa mada pa piralepa tepere mada piralepa. Go puma werepere nipi wala komea-para u patalepape. Gore nipimi go-rupa napalipiri Satan-me nipi koeyae mapaitaalo palia rabu paake nepe kone rado rado suma piralipi.

⁶ Gore nimi-para abi go lagialo remaare ora nimi raba mulalo lagialo. Go pea pare neme agale mana loma nimimi rumaalepape pi-daa nalalo.

⁷ Gore nimi enaali raayore ni ena napia-rupa piramina kone wi. Yapare abalade Gote-me

enaali komea komea lo epe puri pa kalisa. Go pea-le ali medamere puri rado meala medamere rado meala pisimi-le ali medalomame were naru-maala peme.

⁸ Yapare alinu ena abi narumaa-aepara enanu ali abi naape-para ena wasanu-para neme gu-rupa lagialo: Gore ni kama raapu pi-rupa piralimiri gore epelea.

⁹ Yapare nimina kone waru nasurubalimiri gore mada rumaalimina. Gore nimina lo robaa-para ena meaayo kone suma repena sulaa-rupa kiraliare ora kolea-pulu mada rumaalimi.

¹⁰ Go abalade ali puma piri enaalinuri go agale mana apo lagialo-daa. Go agalere Mudu Alimi ni lagisa-daa talo: Enanuri nimina aali nagiyalepape.

¹¹ Yapare nimina aali giyalimiri pa piruma ali rado meda napulupape. Gore pawasi wala pumare nimina aali raapu kone komea-para suma wala piralepape. Go puma yapare alinumi page nimina ena wala nagiyalepape.

¹² Gore enaali medaloma-para neme agale gu-rupa lagialo. Go agalere Mudu Ali-na agale mana dia yapare neme agale meda lagialo. Gore Keriso-na ali meda piruma nipuna ena Gote madaa kone narulalia-daare go ena nипу raapu pirulalo paliare go alimi nипу nagiyape.

¹³ Go page Keriso-na ena medame nipuna aali Gote madaa kone narulalia-daare mo ali nипу raapu pirulalore gore mo ena neme nena aali nagiyape.

¹⁴ Go kone narulae ali medare nipuna wereme ora kone rulaaya-pulu wereme go ali Gote raapu

epe-rupa mapiraaya. Go page ena meda nипу kone narulaaya pare nipuna aalimi kone rulaaya-pulu go ena Gote raapu epe-rupa mapiruaaya. Gupa-daa dia yaaliare gore nimina nogo naakinu ribaale-para piralimi pare abiri epe-rupa pimi.

¹⁵ Yapare ali medame Keriso madaa kone naru-laoma nipuna were giyalalo paliare mada giyalia. Go palia-daare mo kone rulae enaalimi nipuna rado mada palia. Go pea-le Gote-me abalade nimi yaalisadere rabu nimi epe-rupa mapiraalalo yaalisa.

¹⁶ Ne Keriso-na enamere nena aali raapu pitiri nипу mada ade abuna kagaa piramala palia palo dia yapae gore ne namakuaaye. Go page ne Keriso-na alimi nena ena raapu pitiri nипу ade abuna kagaa piramala palia palo dia yapae ne namakuaaye.

Gote-me naa go-rupa piramina kone wia-rupa piramina

¹⁷ Gore lotu-na kirata-ae piri ena nimi-para talo. Nimi Mudu Alimi yaalisade ali-rupa aeme. Gore nimiri Gote-na enaali pitimi. Neme page agale mana go-rupa moge aayo.

¹⁸ Go pisade-le abalade ali meda nipuna yogale ruguli kodo wala napagaa salia. Go page ali meda abalade nipuna yogale nakepesa rabu Gote-me nипу yaanalomare gore rekena agale mogealalo nipuna yogale mada nakepeaalia.

¹⁹ Yogale nakepele-para yogale ruguli laapore pa ele meda nona pea. Go pea pare Gote-na agale mana waru pagoma mogealimiri gore ora epelea.

²⁰ Gore enaali raayome abalade kogono rado pu pirisimi rabu Gote-me naa yaalomare abalana kogono pa pu piramina lisa.

²¹ Gore abalade ne pa adili kogono-para piruma Gote-me ne yalisare go kogono au kedaame nakomape. Dia, pare go nena adili kogono giyape pora pename waatea-daare neme go pora raita maa puma ruguli ali-rupa mada piraina.

²² Gore ali meda abalade pa adili kogono pu pirisa raburi Mudu Alimi nипу yaaloma nипуна pupitagi giyoma Mudu Ali-na ruguli ali-rupa piru aaya. Go pea pare Mudu Alimi ali meda yaanalomare nипуні kode ali-rupa laaripare nипу Keriso-na kogono madaa adili ali-rupa piru aaya.

²³ Gote-me abalade nimi madaa adaa yoto Go kabesa-le nimi pa ali medalomana kogono madaa adili alinu-rupa napiralepape.

²⁴ Amenu, naame kogono rado rado pisima rabu Gote-me yaaloma go kogono pa puma Gote nипу raapu pa piramina.

Pol-me penaalinu-para ena maapuanu agale lakalisa

²⁵ Gore abi neme ena maapuanu pimi agale lagialo. Go agalere Mudu Alimi agale mana nalagisa pare nana kone-para wia agale lagialo. Abalade Mudu Alimi ni madaa ora kodome komoma ni raba misa-le nimimi nana ki madaa piruma agale pagalepape.

²⁶ Nemere go kone madaare epelea kone wi. Abi go raburi kedaa adaapu epelea-le nimina abalade pirisimi-rupa wala go-rupa piralepape.

²⁷ Gore abalade nimina ena raapu pirisipi-rupa abi page were giyape kone nasalepape. Go

page nimimi ena abala namisimi-daare ena meda mealua kone nasalepape.

²⁸ Yapare nimimi ena abala rumaalimi-daare pupitagi nanalimi. Go page ename ali paare go page koe-daa dia. Yapare abala rumaasimide enaalinuri go su kamaa kedaa adaalepe muuaeme-le go madaa kone mumagale lagialo.

²⁹ Amenu go agalena re pagalepa: Gote-me madia yaalia yapi di-ri abi rudu yaade. Go pea-le ena piri alinuri ena napiri alinu-rupa kone suma Gote-na kogono palepape.

³⁰ Abiri Gote-na kogono go-rupa palepape: Alinu re lo pimi alinuri wala re nalape kogono alinu-rupa piralimi. Ali medaloma pedo waru pi alinu page ranaa komo kogono pape alinu-rupa piralimi. Nimuri ele kabe alinumi page ele kaboma nasurube alinu-rupa piralepape.

³¹ Gore medalomame go su kamaa kogono peme-le go kogono komea madaa kone nasalepape. Gore go suri pereke yoma ora rado salia-pulu epe kone suma epe kogono palepape.

³² Nemere ele adaapumi nimina kone namabebolaana kone wi. Ali medame ena narumaaya-le gore nipumi Mudu Ali-na kogono madaa kone waru wia. Gore nipumi Mudu Alimi raaname komenalo kone adenalo pea.

³³ Go pea pare alimi enaali rumaaomare go su kamaa wi ele madaa kone waru wia. Gore nipumi nipuna ename raaname komenalo pea.

³⁴ Go puma apo ali-rupare nipuna Mudu Ali madaa kone suma kogono pina. Go pea pare mo maapua ename Mudu Ali-na kogono madaa kone

waru wia. Go puma nипу Mudu Ali raапу piruma lo robaа-para wi kone-para nипuna yogale laapo raita epe-ruпа surubalua kone wia. Pare mo ena nипу ali pea raburi go su kamaa elenu madaa kone adaапу wia. Gore nипuna aalimi raaname komenalо mo wia kone ma-opaaoma pea.

³⁵ Neme go agale lalore nimi waru raba minalo talo. Neme nimi madaa pa rekenanu nasalo. Dia, pare neme nimi ade abuna epe-ruпа piruma Mudu Ali-na kogono paliminalo lagialo.

³⁶ Gore ali meda nипuna mako tape nogo abi narumaalia-daare go aliri go nogo madaa kone gu-ruпа salia: Neme go nogo namealo kone suma lo robaа-para ora tepe-ruпа mo ena rumaalalo palia-daare mada rumalia. Go puma rumalia-daare koeyae napea nипу pa rumaina.

³⁷ Go pea pare ali medame nипuna koneme puri paloma kone suma ena narumaalia-daare go konere epelea. Go pea pare nипumi nипuna kone surubuma ena ora narumaala kone saliare go kone ora epe aalia.

³⁸ Go puma mo maapua ena rumaaomare go aliri epe kone wia. Yapare mo ali medame nипuna ena narumaala palia-daare nипumi ora epe-ruпа palia.

³⁹ Gore ena medana aali pa pirinare go ena nипuna aali mada nagiyalia. Go pea pare nипuna aali komenalоare go ena nипу ali rado pulalo palia-daare go nипу mada palia. Go palia pare nипу Keriso-na ruru ali piralia.

⁴⁰ Pare go ena nипу pa piraliare gore nипу raaname waru komalia kone salo. Go madaa

kone mealo pare Holi Spirit-mi mogeaala-rupa lagialo.

8

Pol-me remo rado rado madaa eda kiraeme-daa agale lakalisa

¹ Abiri remo ada-para wi kana madaa ele yawoma kiritimi-daa go madaa agale lagialo. Gore naa raayome kone adaapu wima lemere ora lame. Go pea pare go kone adaapu pa sumare rope ipula kone su aaeme. Go pea pare ali medame enaalinu madaa ranaa komape kone page salia-daare nipumi enaalinu puri mapabalia.

² Gore ali medame neme ele raayo abala ade kone salia-daare nipumi go ele raayona re abi na-ado kiritea.

³ Go pea pare ali medame Gote madaa ranaame komalia-daare Gote-me go alina kone waru adobalia.

⁴ Go pea-le nimumi eda yawoma remo ada-para wi kana madaa lodo kiritimide madaa pagalepa. Mo kananu ora pa kamaa warisimi-le makuaalepape. Gore Gote komeare ora pia-le naame go eda pa namina.

⁵ Gore pa ribaale-para piri enaalinumi su kamaa-para yaa-para page remo adaapu pia leme. Gore ora pa gotenu kalu alinu go-rupa ora adaapu aeme.

⁶ Go pea pare naana Aapa Gote komea pia-daa adoma makuaaema. Nipu ele raayona re-le gore naare ora nipuna enaalinu pima. Go page Mudu

Ali komea piare gore ora Yesu Keriso pia. Nipumi abalade ele raayo wari nипу meda napia.

⁷ Go pisa pare naame makuuaoma remo ada-para kirisimide eda pa no pima. Go pea pare enaali medalomame abalade remona ada-para kana madaa eda yawesimide. Go pisa madaa abi page eda go-rupa nomare go edare ora remonu madaa lodo kirinalo kone suma neme. Nimuna lo robaa-para wi kone ora koma pea-pulu eda gorupa neme rabu nimuna kone makoyaaya.

⁸ Go pea pare eda napе eleme naa Gote raapu namuma palia-daa makuuaema. Dia-le naame go eda nanalima-daare epe-rupa napiralima. Go pea-le naame nalima-daare koe-rupa napiralima.

⁹ Go pea pare nimimirи waru adalepape. Go edare nimimi pa nalimi rabu enaalinu medalomame namakuaaoma kone waru narulaeme. Go pea-pulu nimina kone adoma mogeleme rabu nimumi pupitagi nelema kone salimi.

¹⁰ Gore nипу kone waru adaapu wi alimiri remo ada-para puma eda nalia-daare pa ali medame mada adalia. Go puma go kana pu robaa-para kone waru narulaoma ne nanalo adalia rabu gore nипуми page remo ada-para kiraе eda nolalo palia.

¹¹ Gore kone waru narulae alimi ne remo ada-para yawe eda nanalo adola puma yaalore ake palia ya? Gore ne kone makuuae ali yaa-pulu neme nипу mabebolali-daare komalia. Go aliri nena ame Keriso-me ne raba mulalo repena polo-pea madaa komisa.

¹² Gore neme apo eda pa nali-daare nena ame balinuna lo robaa-para puri napale kone makoy-

aali. Go puma neme Keriso madaa page koeyae pali.

¹³ Go pea-pulu eda nepe elemere nena ame pupitagi manaliaare neme go eda wala meda ade abuna nanalua. Dia-le nana ame nalopoma nipuna kone mabebolalua-le go eda ora giyaayo.

9

Pol-me aposel kogono alinuna kogono madaa agale mana lakalisa

¹ Gore niri moge riae ali piruma kepele ali-rupa pi. Neme Mudu Ali adisu-pulu nimimi Yesu raitaliminalo pe. Go puma nипу madaa kone rulaliminalo pe.

² Gore enaali medalomamere niri moge riae ali-daa dia kone suma agale adaapu leme. Go peme pare nimimi ni moge kana kogono ademe. Ni ora aposel kogono ali pi-pulu nimi Mudu Ali raapu piru aaeme.

³ Gore enaali medalomame ni rabuaniaalalo agale leme rabu neme gu-rupa lakele:

⁴ Go neme aposel kogono pe rabu enaalinumi nape eda mada yoto gialimi pae?

⁵ Go page neme Keriso-na kogono painalo enanu-rupa muma pora pagina pamualima ya? Go moge riae ali medaloma-para Mudu Ali-na amenu-para Pita page nimumi pisimi-rupa mada napalima pae?

⁶ Go Barnabas saa kama raapumere epe agale mogelepa rabu eda kogono-rupa palipa ya?

⁷ Dia-le gore alinu soldia kogono puma nimuna eda mada nakabalimi. Go page alinumi nimuna

eda wai poaeme-le go eda nepe ele mada nalimi. Go page alinumi mena gawa surubeme rabu go gawana adu mada neme.

⁸ Neme pa ele madaa saa pi agale komea nalagialo-le Moses-na rekena agale pagalepa:

⁹ Gawa mename kuniga wit rabuaa tyalaara medalomare nipuna agale narogaape leme. Go agalere Gote-me mena gawanu komea madaa nalea.

¹⁰ Dia, pare apo agalena re naa madaa page lagisua. E, gore Moses-me go pepa-mere naa madaa page lisa. Go agalena re-re go-rupa: Ali laapome nipuna kogono rado puma maapu-para medame su awea pare medame eda madea. Go puma yapare kogono pisipi rabu go ali laapome eda medaloma mea nolalo kone suma pisipi.

¹¹ Go pea-le naame Holi Spirit-na kone nimina lo robaa-para wai-rupa poaema-pulu nimina raba meape ele mealima.

¹² Gore ali medalomame nimina ele go-rupa mealimi-daare naame ora mada mealima. Ora mada mealima pare naame ele gialepa natema.

Dia, pare Keriso madaa Holi Spirit meme rabu nimi lopalimi lo kedaa nagisima. Naame naana kedaa risimade.

¹³ Makuaaeme-le pagalepa. Ali medalomame epe lotu ada-para kogono peme pare nimumi eda go epe lotu ada-para kiraememe. Go page ali medalomame mo kana reke madaa eda suma epe lodo kiraeme pare go eda medaloma mada neme.

¹⁴ Go peme pare Mudu Ali-na agale mana gorupa lea: Alinu medalomame epe agale lakele-mere gore enaalinumi raba meape elenu mada

abuteme lisa.

¹⁵ Pare neme abalade apo pora naraluma ele meda go-rupa namisua. Abi page neme ele meape go-rupadaa kone nasuma pepa lu paayo. Dia-le ni abala pa komoma pi-le pa ali medame nana kogono madaa pedo pi agale mada narabuainalia.

¹⁶ Pare neme epe agale mogeaayore gore go madaa nana pedo pape ele-daa pare Mudu Alimi ni kogono painalo agale mana lagisa. Go pea-le neme epe agale namogeala pe yaalore gore ni ora kedaame komape kone sula pawa.

¹⁷ Gore nana pa koneme suma go kogono pula pe yaalore gore neme yoto ele mada mulape. Pare nana koneme page ginalo palua? Dia, Gote-me ni go kogono gisa-pulu ora pa palua.

¹⁸ Go pea-le neme ele nasamina ake mealua ya? Gore neme Epe Agale mogeaayo rabu enaalini umi ni ele gialepa nalalo. Mada toa pare Epe Agale disaipel kogono pere neme raaname komoma go kone ora nana epe yoto yaade.

Pol-re enaali raayona kogono ali-rupa pirisa

¹⁹ Gore niri pa ali medana kogono madaa adili naaki napi. Dia, pare neme enaali Keriso madaa kone rulainalo enaali raayona kogono adili naaki-rupa paayo.

²⁰ Go pea-le mo Juda alinu raapu kogono pe rabu ni ora Juda ali-rupa piru aayo. Go puma neme Juda alinu Keriso madaa kone rulaminalo pe. Go rabu neme Moses-na rekena agalena rolo-paro napi pare go enaali raayomere rekena agale

waru raluma peme. Nimi rekena agalena rolo-para pimi-daa neme mo enaalinu kone rulaliminalo rekena agale mogeaayo.

²¹ Go page ruru rado enaalinu raapu pi rabu neme nimu-rupa piruma Juda alinuna rekena agalena rolo-para napisua. Neme go-rupa pe rabu go enaalinu kone rulaliminalo pe. Go rabu neme Gote-na rekena agale nageyeme. Dia, neme Keriso-na rekena agalena rolo-para piruma moge aayo.

²² Gore enaali medalomame kone rulaere lo robaa-para waru namuma wimi. Go pea-le nimu raapu piruma kone komea suma go enaalinu raba mulalo pe. Go puma neme enaali raayona kone mumu neme nimu kagaa piramala penaalo kogono rado puma kone rado suma pe.

²³ Go kogono raayo neme pere gore Epe Agale minasaalalo pe. Go rabu go enaalinumi page Epe Agalena puri mada mealimina.

Naame wagepu alo pumare epe yoto puma meaoma

²⁴ Go agale abala pageme kone salo: Ali raayome alo puma agiralina peme pare ali komeame epe yoto pu mealia. Go pea-le nimimi page puri paloma alo puma kogono waru puma Gote-na epe yoto puma mealimina.

²⁵ Gore mo ali medare alo pulalore abala ririnare nipuna yogale puri mapalaalalo pea. Go pea rabu nipumi pa rumaape yoto mulalo pea. Go pea pare naame Gote-na kogono pemare ade abuna kagaa pirape epe yoto mulalo pema.

²⁶ Go pea-le ni age rali talo pe rabu wagepu redepo le pora madaa polalore le mini nape. Ni

yada pape ali-rupa pi. Go puma ki mogome tulalore neme ki wage wage nape.

²⁷ Neme naa yogale puri paboma kone surubepulu neme nana yogale ki mogome luaayo. Gore neme enaali medaloma go age rali lape pora ralinalo agale lakele. Go pea-le pa enaali medame ne puri napabe lemere naa yogale kone laapo puri mapalaayo.

10

Naa pupitagi noma lopalima waru adamina

¹ Ame balinu-ya, pagalepa. Gore naana kasanuri Moses raita maa pisimide remaa madaa makuaalepape. Go pisimi rabu nimu raayo molena rolo-para pisimi-pulu nimu raayo pa pora puma werepe Kale Ipa puma kenaasimi yaade.

² Go puma nimu raayome kaake pi mole rolo-para piruma ipa kenaama pirisimi rabu kalu-ipa misimi. Go puma Moses raapu piruma kalu-ipa misimi.

³⁻⁴ Go puma nimu raayo abalade Gote-na Holi Spirit-mi kalisade eda-para kana madaa epe wi ipa nisimi. Go rabu nimumi kana-para epe wi ipa nisimidere ora Keriso nimu raapu pamisade.

⁵ Yapare nimuna rikirana piri enaali adaapuri Gote-me nimu madaa pedo waru napisa-pulu enaali napiri su-para nimuna rono pa ramuaaina giyesa.

⁶ Go ele raayore naa moge riape adema. Naame nimuna koe kone adoma naame koe ele madaa epame nakomamina.

⁷ Nimumi remo ada-para kana wari gona bi minasaasimi-rupa abi go-rupa napami. Gore

remonuna bi minasaasimide madaare Gote-na agale wi buk-mi nimu madaa gu-rupa lea: Enaali raayomere ipa eda nolalo piruma wala rekoma mat pabesimi.

⁸ Go pea-le naame enaali paake yolaade kone nasamina. Abalade nimuna rikirana enaalinumi paake no pirisimi rabu yapi komea madaare Gote-me enaali 23,000 lisade.

⁹ Gore naame Mudu Ali page namakotamina. Abalade kasuanu medalomame Gote giyasimi rabu kero koeme nimu nisa rabu komabesimi.

¹⁰ Go page nimimi Gote-para rono komape kone nasalepape. Abalade nimuna rikiranaae enaalinumi gu-rupa lisimi yaa-pulu enaali lu makomaa-ae ensel-me nimu raayo lu makomasaaya.

¹¹ Gore ele raayo abalade kasuanumi pisimide elenuri enaalinu piksa-rupa adenalo pisa. Gore Gote-na agale wi buk-miri naa agale mana ginalo lisimi. Abi naa pima rabu Gote-me go su yaa ma-dia yaape di-ri rudu lea-le go ele madaa kone samina.

¹² Gore ali medame puri pale kone salia-daare nipu mada lopoma koe yaalia-le nipu waru adena.

¹³ Nimi kotalalo pi konere epalia. Go kone epalia rabu Gote-me nipuna ora agale nagiyalia. Dia, pare go koneme nimi kotalalo epaliade rabu Gote-me nimi raba mealia-pulu go koneme nimi mada narabuainalia. Dia-le Gote-me nimi puri gilia-daa epe-rupa mada rekalimi. Go palia-pulu nimi apo ko tape kone mada giyalimi.

Gote-para koe remo laapo raitama-daa lotu

nalamina

¹⁴ Go pea-le nana adami alinu-ya, nimimi remon-nuna bi naminasaatepape.

¹⁵ Nimi kone waru wimi-daa neme go agale lagialo: Go pea pare go agale pagoma nimina kone suma rumaalepa.

¹⁶ Gore naame puri mulalo kap muma Gote-para ora pili leme. Go raburi Keriso-na yaapimi naa puri Go raba minalo nelema. Go bret page naame piribitima raburi Keriso-na yogale raapu piruma naa raba minalo nelema.

¹⁷ Gore go bret ipa komea yaa-pulu naa enaali raayome go bret ipa komea noma yogale komea ma-aulaaya.

¹⁸ Gore nimimi Juda alinuna kone madaa kone mealepape. Gote-na lodo kira-ae alinumi mo kana reke madaa wi eda nisimi rabu nimumi Gore raapu piruma nipuna kogono pisimi.

¹⁹ Go agalena re pagalepa. Remo page lodo kirape ele page ora puri napaita.

²⁰ Go pea-le mo ribaale-para piri enaaliumi eda krita remonu kaleme rabu Gote-para napeme. Go peme-pulu nemere nimi koe remonu raapu komea-para kiratamina kone nawi.

²¹ Dia-le nimiri Mudu Ali-na kap-para koe remona kap laapo raita mudataoma mada nanalimi. Go page Mudu Ali-na reke-para mo koe remonuna reke-para laapo raita piruma eda komea-para mada nanalimi.

²² Gore Adaa alimi naa madaa kudipa kone winalo peme pae? Naana purimiri nipuna puri mada ma-oge yaalia pae? Ora mada dia.

Naa raayome Gote-na bi minasalimina

23 Gore ele raayore naame mada pulalo pima lema. Ora leme pare go ele raayore epe ele-daa dia. Ele raayore naame mada palima leme pare go ele raayore naa raba meape ele-daa dia.

24 Enaali raayome neme pi kogono epelea kone nasalepape. Dia, pare pa enaalinu raba mulalo pema kone suma piralepape.

25 Mo maket-na kabape ele raayore mada kaboma* pa nalimina. Go palimi pare nimimi nolalore lo robaa-para wi kone abala nalorapape.

26 Gore Gote-na buk madaa wi agaleme gu-rupa lea:

Go su yaa rubitaboma raayore ora Mudu Ali-na yaade.

27 Pare kone narulae ali medame ne yaleadaare gore nипу raapu eda nalua kone saliri nипуми ne eda ginaloma raayo pa nape. Go pea pare go eda madaa kone salimiri agale namealepape.

28 Go pea pare pa ali medame ne-para go edare remona yaade tea-daare go eda giyape. Giyali rabu go alina lo robaa-para wi kone madaa giyalia.

* **10:25:** Juda alinumi raa-para piri yarinu pamu asapu luma makirae gote madaa epe roropo pi lodo kiraasimi. Guma pumare maket polalo page maa pisimi. Go agale madaa Pol-me go lakelisa: Go suna piri elenumi lodo kiralem-pulu na Yesuna ruru alinumi page pa nalima lisa. Guma pea-le Gote-re ora pia-ga go elenumiri Gotena lodo kiralepape lisa. Pol-me 1 Korin 8.1-13-para gupa lisa: Go yarinu waru adoma nalepape lo lakelisa. Go puma Krais komea kone rulalimiri ora epeaalia lo lakelisa.

29 Gore nena lo robaa-para wi kone madaa nolalo pare mo alina kone madaa talo. Gore nimimi gu-rupa leme kone salo:

Ni eda raayo mada nalua-le ake paa-daa pa enaali radona lo robaa-para wi koneme ni pora mea waatea pae?

30 Gore neme Gote-para ora pili loma eda mea naluare ora epelea. Go pea-le pa enaali radome ake puma rono agale lagialimi pae?

31 Gore nimimi ele nalimi rabu page kogono rado rado pu piralimi rabu page Gote-na bi minasaalepape.

32 Gore nimimi pora ora epe-rupa raitalepape. Go palimi rabu mo Juda enaalinu-para mo ruru rado enaalinu-para mo Gote-na ruru piri enaalinu page nimimi nimuna kone nama-koeyaalimi.

33 Gore nana kone mogeaalepape: Neme page enaali raayome nana kogono adoma raaname komenalo pe. Neme raba meape kogono nape pare enaali adaapu raba minalo kogono pe. Go pe rabu Gote-me nimu medaloma ade abuna kagaa mapiraama laoma penaalo kogono pe.

11

1 Gore ni Keriso raapu piruma nipuna kogono mogeaayo-rupa nimimi page go kone suma mogeaalepape.

Pol-me kalu pagaa suma beten lapé kone madaa agale lakalisa

2 Gore nimimi ade abuna ni madaa kone saabaoma mo neme mogeaayode agale raayo

waru pagoma raitalepape. Go puma nimina bi page minasaayo.

³ Pare neme nimi pagaliminalo agale mana gurupa lagialo: Ena raayona muduri nimuna aali yaade. Go pumare ali raayona Mudu Aliri gore Keriso yaade. Go pumare Keriso-na muduri Gote yaade.

⁴ Go pea-le ali medame beten loma Gote-na agale mogealia rabu nipumi kalu madaa laplap pagaa sula pea yaalore go alimi nipuna Mudu Ali madaa yala mapalaalia.

⁵ Go page ena medame beten loma Gote-na agale mogealia rabu kalu napagaa sula pea yaalore ename nipuna aali yala mapaalia. Ena medame go-rupa palia-daare nipuna kalu iri podeape kone-rupa suma piralia.

⁶ Go ename nipuna kalu napagaa saliare gore nipuna kalu iri rudupu pa podenaoma. Pare ename iri rudupu pudia page raayo pudia rubea page go madaa yala mada potea-le gore nipuna kalu madaa laplap pagaa saina.

⁷ Alimiri Gote-na epe puri pale lepo aaya-le go kalu napagaa wina. Go pea pare enamere page nipuna alina epe puri lepo aatea.

⁸ E, gore Gote-me abalade ena namuma ali warisa. Dia, enare Gote-me alina kulimi warisa.

⁹ Go puma Gote-me ali muma ena raba minalo nawarisa. Dia-le Gote-me ali raba minalo ena warisa.

¹⁰ Go pea-le ensel-numi ena ademe-le ename Gote-na bi minasaalia rabu go enana aalimi nипу surubenalо waalea-pulu kalu keapina.

¹¹ Go pea pare naa Mudu Ali raapu piralima

rabu ena ali laapo kama raapu mada napirapina.
Dia, pare nипу laapo raba mulalo pirina.

¹² Gore Gote-me alina kuli muma ena warisa.
Go pisa pare abiri enana yogaleme ali madea. Go
pea pare Gote-re ele raayo warisa.

¹³ Go agalere nimina pagoma rumaalimina:
Enaalinumi kiritalimi rabu ename nipuna kalu
napagaa wi Gote-para beten leme-daare gore epe
kone meme?

¹⁴ Dia-le enaalinumi nimuna kone gu-rupa
wimi: Alimi kalu iri adaalupe aayare gore yala
potea.

¹⁵ Go pea pare ename kalu iri adaalupe aayare
gore nipuna epe au pe kone suma pedo pea. Gore
abalade Gote-me kalu iri adaalupe mapaitaaoma
nimuna kalu iri napagaa winalo kone raapu
mapiraasa.

¹⁶ Pare ali medame go agale pagoma kone-
para ape pali-daare pagalepa: Naa aposel ko-
gono alinu-para Gote-na lotu ada-para pagaa sape
enaali medalomame page enana iri pagaa sape
kone madaare agale rado meda natema.

Korin enaalimi Mudu Ali-na eda ma-koyaasimi

¹⁷ Gore neme abi nimi agale mana medaloma
lagialua pare nimina bi naminasaayo. Go nimina
kiritaeme lotu ada-parare epe kone-daa nasala
peme. Dia nimimi koe kone medaloma sala peme.

¹⁸ Go madaare pagalepa: Lotu ada-para kirita
pitaa peme raburi nimi rumaaoma pala puma
piruaeme. Gore neme remaa go pagoma ogesi-
daa kone rulaayo.

19 Go lotu ada-para piri enaalinu rumaaoma pala puma pimi. Go peme pare nimina rikirana epe-rupa piri enaalinu mada adalima.

20 Go peme-pulu nimi raayo go-rupa kiricalimi raburi nimina Mudu Ali-na eda epe-rupa nanola kiricalimi.

21 Gore dia, nimi raayore komea komea lo nimina eda wagepu neme. Go peme-pulu medalomare pa reame koma pirina medalomamere ipa bia adaapu noma makeya enaali pimi.

22 Gore ake peme pae? Nimina eda nepe ada meda na-aaya? Go peme rabu nimimi Gote-na ruru pirape koau walaoma narali enaali pimidaa yala mapolaalia. Gore neme nimi-parare ake lagu aayo ya? Gore palaina nimina bi minasaalua ya? Dia-le go ele madaare ake paa-daa nimina bi mada minasaalua yapae?

Mudu Ali Yesumi nipuna aposel kogono alinu eda kili kalisa

(Mat 26.26-29; Mak 14.22-25; Luk 22.14-20)

23 Go agale mana abalade nimi lagisuadere gore Mudu Alimi ni gisa. Go agale mana pagalepa: Juda alinumi Yesu lore alinu-para maa kalisa rabu Mudu Alimi bret misa.

24 Muma lisana Gote-para ora pili loma rugulu puma gu-rupa lisa: Go bret-re nina to yogale laapo nimi raba minalo gialo. Nimimi ni madaa kone suma piralepape.

25 Go puma nimumi go eda nala pirina Yesumi kap ipa wain pira palae muma komea-rupa gorupa pisa. Go puma rabu nipumi talo: Go kap-para nana yaapi pia-pulu Gote-na kagaa pogalu pirape agale madaa nana yaapimi nimi

mapogaayo. Ade abuna nimimi nalimi rabu ni madaa kone saabaoma nalepape lisa.

²⁶ Gore ade abuna nimimi go bret nomare go ipa kap-para pira palae nalimi rabu Mudu Alimi naa madaa komisade kone mea waateme. Go paoma pumare werepe Mudu Ali wala epaliade yapi di rabu kiritalimina.

*Ali medame Mudu Ali-na eda makoyaaliare
nipu koe ele pa saapiralia*

²⁷ Go pea-le abi ali medame koe-rupa piruma go Mudu Ali-na bret mumia ipa kap-para pira pale pa nalia-daare gore Mudu Ali-na yogale yaapi laapo madaa makoyaaoama pupitagi pa saapiralia.

²⁸ Go pea-le enaali raayo nimina lo robaa waru adoma rumaaoma go Keriso raapu epe-rupa piramina. Go puma epe-rupa pirumare nimimi go bret-para ipa mada nalimi.

²⁹ Gore enaali raayome Mudu Ali-na yogalena re namakuaaoama pa kamaa eda-rupa nalimidaaare nimuna koe kedaa puma mealimi.

³⁰ Gore nimimi eda kili koe-rupa neme-pulu nimina rikirana enaali adaapu puri mada napaloma yaina komoma medaloma ora komalimi.

³¹ Gore naame go eda nolalore naana kone lo robaa waru adoma koe elenu waru yado regele mumia rumamina. Go rabu Gote-me naa koe kedaa nagialia.

³² Pare naame go-rupa napalimare Ali Munduri naana kone adoma nipumi koe kedaa go madaa rumaalia. Nipumi go kedaa gialia-le nipumi su kamaa piri enaalnu koe kedaa rumaalia rabu naame nameamina.

³³ Go pea-le nana ame balinu-ya, nimi Mudu Ali-na eda nolalo epa kiritalimiri gore nimimi enaali medaloma waru surubalepape.

³⁴ Gore ali meda nипу reame komoma wagepu nalia-daare nena ada-para nola pope. Go pu palimi-daare Gote-me nimi koe kedaa nagalia.

Agale ruguli meda wiare werepe nimi piri epaluade raburi ma-redepo yaalua.

12

Pol-me Holi Spirit-na puri madaa agale lakalisa

¹ Ame balinu-ya, nimiri Holi Spirit-na puri adaliminalo lagialo. Go madaare agale pagalepa.

² Abalade nimi Gote-na pape mopare pirisimide raburi koe komape remonumi nimi makiraoma koe pora-para lamua pisimi.

³ Go pea-le waru pagalepa: Gote-na Holi Spirit-mi ali meda pora mea waatea-daare go alimi Yesu-para go-rupa naapeape mada natea. Go page Holi Spirit piri ali medame Yesuri ora Mudu Ali pia mada tea.

⁴ Holi Spirit-na puriri rado rado wia pare Holi Spirit nipumi raayo go aaya.

⁵ Naame Mudu Ali-na kogono puma enaali raba mulalo pemare pora rado rado wia-daa Mudu Ali komea raba mealima.

⁶ Go page kogono pape kone rado rado wia pare gore komea mere enaali raayo kone go aaya. Go pea-le enaalinumi nipuna kogono raayo mada palimi.

7 Holi Spirit-miri nipuna puri enaali raayo komea komea lo mea katea-pulu enaalinu medaloma raba minalo pea.

8 E, gore Holi Spirit-mi ali komea puri mapalaanialoma go alimi enaalinu Gote madaa makuaae kone lakelea. Ali medame page go Holi Spirit-mi puri kalenaloma elenuna re adoma enaalinu laketea.

9 Go Holi Spirit komeame ali meda puri pale kone rulape kone katea. Go puma go Holi Spirit-mi ali meda puri kalenaloma yaina kome enaalinu mada marekaalia.

10 Holi Spirit-mi puri gu-rupa go aaya: Ali medamere puri pale kogono pape puri meme. Medamere Gote-na epe agale laketapape puri mu aaya. Medamere puri adoma gu-rupa mada laketea: Go puriri ora Holi Spirit-na puri yapalo mo puri koe remonuna puri yapalo mada laketea. Ali medamere puri muma nipumi abalade napage adaa agale rado mada pagalia. Ali medamere puri muma abala napage adaa agale radona re mada laketea.

11 Go-rupa puri mumare Holi Spirit komeamele go kogono raayo mea rumaya. Nipuna kone suma enaalinu puri rado rado kalaaoma pea.

Naa raayore yogale komea yapare rado rado ma-aulaaomaa pima

12 Keriso-na leare yogale rado rado-rupa aaya. Go yapare naa to yogale komea piruma yapare kuni rado wia. Go puma Keriso-re ora naana to yogale komea-rupa pia.

13 Go pea-le naa raayome Holi Spirit komea misima rabu kalu-ipa muma komea ma-aulaaya-daa pima. Naa Juda alinu-para Grik alinu-para kepele alinu-para kogonome adili alinu-para go Holi Spirit komea muma komea-rupa pima.

14 Gore naana to yogale madaa aaya kuniri ora rado rado aaya.

15 Go puma nipumi gu-rupa mada tea: Niri ki-daa dia-le niri to yogalena kuni-daa dia. Go alina aliri nипу ni tona mada napi teare pinawa-le nипу yogalena kuni pa aalia.

16 Go page kaleme gu-rupa talo: Niri le-daa dia yaa-pulu niri to yogalena kuni-daa dia. Go tea pare kalere nипу yogalena kuni pa aalia.

17 Gore yogale raayore le yaalare ake paa-daa agale mada pagalima ya? Go page yogale raayore le komea yaalore ake puma mada kaa mealima ya?

18 Yapare yogalere go-rupadaa dia. Abalade Gote-me nипуna raana koneme yogalena kuni komea komea lo maasa.

19 Go yogale to raayona kuni komea-rupa kama yaalore gore ora to yogale-rupa na-aalia.

20 Pare go-rupadaa dia. Yogalena kuni rado rado aaya pare ora yogale komea-rupa kama aaya. Go nasamina Gote-me kone rado rado gisa pare naa raayo nипуna yogale komea-rupa piruaaema.

21 Go pea pare leme ki-para gu-rupa mada nalakelea: Neme ni mada naraba muaaye-le rubalua tea. Go page kalumi aa-para gu-rupa mada nalakelea: Neme ni naraba muaaye-le rubalua.

²² Go rupa-daa dia, yapare naame naana yogale kuni meda puri napaita kone wima pare go dia yaaliare ora komalima.

²³ Gore naame naana to yogalena kuni medaloma madaa yala potema pare medaloma waru surubuma medaloma nasurubema.

²⁴ Go pema pare mo epe yogalena kuni medalo-mare go-rupa nasurubema. Go pea pare Gote-me yogale kulinu raayo makibumaaoma warisa. Go rabu ora epe kuni-daa dia kone wima pare nipumi go kulinu epe kogono kalisa.

²⁵ Nipumi go-rupa pea-pulu yogale madaare kunina robo-rupa na-aaya. Dia-le komeame meda narabunyaaya pare komea-rupa surubo-lalo aaya.

²⁶ Go pea-pulu yogalena kuni komea kedaa pea raburi gore yogale raayo page kedaa pea. Gore yogale kuni medame pedo mealiare yogale raayo page pedo mealimi.

²⁷ Go pea-le nimiri Keriso-na yogale komea-rupa aaeme pare kuni rado rado pimi-le Gote-me kogono rado kalo kiritea.

²⁸ Go puma lotu ada-para Gote-me enaali medaloma gupiale mapiraasa: Abala ririna aposel enaalinu wala laapore Gote-na agale lakale ali enaalinu wala repore tisaa-nu mapiraasa. Walare nipumi yaina maperekeape enaalinu raba meape enaalinu nipuna kogono surubape enaalinu adaa agale rado lakale lape enaalinu mapiraaya.

²⁹ Gore nipumi aposel kogono alinu komea agale lakale alinu komea tisaa-nu komea-rupa mapiraaya? Go page nipumi enaali raayo napi

kogono pinalo puri nakatya?

³⁰ Go page nipumi enaali raayore yaina kome enaali maperekeape puri nakatea. Go page nipumi enaali raayo adaa agale rado laminalo puri nakatea. Go page nipumi enaali raayo agale radonuna re mada perekelenalo puri nakatea.

³¹ Go pisa-le nimimi kone waru suma ora ali muduna agale puri mulalo palepape. Go pea pare abiri go kone madaare neme nimi ora epe pora meda abi maa waatoa.

13

Rana komo raana komalima kone

¹ Gore neme enaalinuna adaa agalenu-para so ensel-nuna agale page laketao pare go puri mada dia. Dia-le neme enaali medaloma madaa ranaa komo raana nakomaluare neme apo lagele agalere pa biugel-nurupa tyape. Go puma ru-para aledaa napiri repena ralia-rupa tyape.

² Gore neme puri muma Gote-na agale epe-rupa mogealua page makuaae kone la yokalua. Go page Gote-na pagaa wi kone raayo makuaalua page gore go raayo adoba kiritalua. Gore neme apo puri muma mo kone raayo palua pare neme enaalinu madaa ranaame nakomaluare mo pe kogono pa kamaa palua. Gore neme kone waru rubita pe yaalore neme apo rudunu rekoma pogola pu mada toa. Go pea pare neme enaalinu madaa ranaame nakomaluare niri pa koe ali-rupa pitua.

³ Gore neme omoale enaali naaralinu ru-maaoma kale-pulu nana yogale repena sulaa-para renalo pula pe yaalore go koneme ni naraba

mealia. Dia-le neme enaalinu-para ranaame nakomaluare go kone ora komapaaya.

⁴ Naame ranaa komape kone salima-daare naa pawa piruma enaalinu raba mealima. Go kone sumare naame enaalinu raayo-para kudipa kone nasu rope pape kone nasu naana bi naminasaamina.

⁵ Gore ranaa komape kone salima-daare enaalinuna kone nabebolaoma elenu madaa epame komape kone nasamina. Go puma rono napagaao ma enaalinu raapu koeyae pemede kone nasaba piramina.

⁶ Rana komo raana komape kone salima-daare koe kone madaare pedo napema pare ora agale madaare raaname komalima.

⁷ Naame go epe kone salima-daare ade abuna kedaa raayo pa ru piralima. Go pumare ade abuna naame kone rulaoma Gote madaa adoba piruma epe kone suma pawa piramina.

⁸ Gore Gote-me naa ranaa komo raana komea kone ora na-dia yaalia. Go pea pare Gote-na ora agale lakale ali riare mada dia yaalia. Go peale adaa agale rado rado lemede page dia yaalia. Go page naame makuaae kone adaalepe mada mealima pare go page dia yaalia.

⁹ Gore abiri naame puri muma makuaae kone-para Holi Spirit-na agale lakale alina kogono page ora mada pamina.

¹⁰ Gore werepe go puri raayona re epaliade yapi di raburi go abi ogeasi pema kogono page alupalia.

¹¹ Apo agale madaare abalade ni oge naakirupa pirisua raburi gore oge naakinuna agale-

rupa lisuade. Go rabu neme nogo naaki kone suma go-rupa makuaaoma pisua. Abi ni ora ali yaa-pulu neme wala nogo naakinuna kone nasalua.

¹² Gore abi naame Gote-na puri adema rabu wasaame naana le agaa ademade-rupa go-rupa adamina. Go pea pare werepe naame Gote-na le agaa-para adalima rabu waru adola palima. Abiri neme elena re ora ogeasi ade pare werepe nипу adalua rabu ele raayona re adalua. Gote-me nana lo robaa-para raayo adea-rupa kone raayo adalua.

¹³ Gore Gote madaa naana kone repo wima. Abiri naame ade abuna kone rulape kone-para Gote madaa adoma surubape kone-para yago lo robaa kalape kone-para go ele repore ora naa madaa ade abuna naa mada salia. Go yapare lo robaa kalape kone epe-airi ora yago madaa epe kone kalamina.

14

Holi Spirit-na pa gi ele medana agale medaloma

¹ Go pea-le nimimi ranaame komape kone waru muma piralepape. Nimimi kone waru suma Holi Spirit-na puri mulalo piralepape. Go palimi rabu abala ririna Gote-na ora agale lakale ali pirape puri abala mealepa.

² Gore ali medame abala napage adaa agale rado teare gore nipumi enaalinu-para agale nalakelea. Dia-le enaalinumi nipuna agale napageme-pulu nipumi Gote komea laketea. Go pumare nimumi Holi Spirit-na puri muma pagaa wi agalena re la yokesimi.

3 Pare ali medame Gote-na epe agale laketeare nipumi enaalinu raba muma nimu puri mapalaoma epe kuma pi kone maa katea.

4 Go pea pare ali meda napage adaa agale rado tea rabu nipuna lo robaa puri mapalaalia. Go pea pare ali meda nipumi Gote-na agale lakelea rabu nipumi mo Yesuna ruru enaali raayona lo robaa-para puri mapalaalia.

5 Gore nimi raayome adaa agale rado namakuaaoma teme-daare ora epetea kone salo. Go pea pare nimi raayome Gote-na agale lakete-mere go puri ora waru epetea kone salo. Gore ali medame adaa agale rado namakuaaoma tea rabu ali radome go agale naperekealia-daare go konemere mo Yesuna ruru enaalinu naraba meme. Go pumare ali medame adaa agale rado namakuaaoma tea-daare epetea pare ali medame Gote-na agale laketea-daare nipumi epe puri mapalaape kogono pea.

6 Gore ame balinu, nimi napagape adaa agale rado epa tea pare naperekeyo lagialua-daare gore nimimi akepu pagalimi yapae? Go agalemere nimi akepu mada raba mealua ya? Nimi raba mulalore Gote-me ni waalape agale-para Gote-na agale la yoke agale-para nimi mogeape agalenu-para malaalua.

Naame adaa agaleme Gote-na agale lakelamina

7 Gore enaalinumi kudu-para gitapara go elenu page komea go-rupa nipuna agale madaa malaalimi. Gore enaali medalomame go elenuna agale waru napagalimiri yasanu waru nateme.

⁸ Go page soldia ali medame biugel-me agale waru nalalia-daare gore aapimi yada elenu man-agola pirula pea pae?

⁹ Nimi page go-rupa nimimi pa adaa agale meda namakuaaoma temena yaalore enaalinumi-
miri ake puma go agalena re mada pagalimi ya?
Dia, nimimi agale go-rupa leme-daare po rilipumi
go agale ria palia.

¹⁰ Gore ora go su kamaa madaare enaalinumi
adaa agale rado rado leme. Go pea pare go adaa
agale raayona re wia.

¹¹ Go pea pare ali medame adaa agale tea pare
neme go agalena re namakuaaliri go ali saa laapo
ora kimisu ali laapo-rupa piralipa.

¹² Go pea pare Holi Spirit-na puri mulalo pimi-
pulu Yesuna ruru enaalinu raba minalo puri
mealepape.

¹³ Gore ali meda adaa agale rado
namakuaaoma tea-daare gore nipumi puri
muma go agalena re mulalo Gote-para beten
tea.

¹⁴ Gore neme adaa agale radome beten toa-
daare gore naa kone wasupa page pira palae
beten toa. Go pea pare nana koneme pa
makuaalua.

¹⁵ Go pea-le neme ake palua ya? Gore naa
kone wasupami beten toa pare naa koneme page
pa beten toa. Go pumare yasa toa rabu kone
wasupame page koneme page go laapo raitame
toa.

¹⁶ Gore nimina kone wasupame kama Gote-
para ora pili leme-daare ake paa-daa pa kiritape
ali medalomame go agale makuaaoma ora agale

tea ya? Gore nena rado agale napagalia-pulu go ora agale mada natea.

¹⁷ Gore nimimi Gote-para ora pili lape beten loma epe-rupa mada leme-daare nimimi mo ali naraba mealimi.

¹⁸ Gore neme adaa agale rado loaayore neme nimi raba mi kone wi. Go madaare neme Gote-para ora pili loaayo.

¹⁹ Go pea pare enaalinumi mo lotu ada-para kiritaoma Gote-na bi minasaamee rabu neme enaalinu mogealalo adaa agale waru pagenalo laketao. Gore ora agale ria yaa-pulu neme pa bi 5-nu enaalinu mada mogealua-daare ora epetea. Go pea-pulu ake paa-daa pa napage agale rado loma bi 10,000 enaalinu laketao ya?

²⁰ Ame balinu-ya, nimina konere oge nogo naakinuna kone-rupa nasu piralepape. Gore koe ele pape madaare oge nogo naaki-rupa mada piralepape. Go pea pare nimina konemere ora enaali-rupa kone su piralepape.

²¹ Gote-na buk madaare kone narulae Juda alinumi Gote-na puri adenalo agale go-rupa lu wisimi: Mudu Alimi talo: Go enaalinu-para agale laketao. Go rabu neme kimisu alinuna agale radonumi laketao. Go page apo kimisu enaalinumi nana agale lakeleme. Go palua pare go rabu page nana agale napagoma giyalimi lisa.

²² Go pade-pulu go agale rado lakale enaalinumi Gote madaa kone rulainalo pea. Go kone rulae enaalinumi Gote adenalo napea. Dia, pare Gote-na agale lakale enaalinumi Gote adenalo pea. Go pea-le kone narulae enaalinumi Gote-na adenalo agale radonu nateme.

²³ Gore kone rulae enaali raayome komea-para kiritaoma adaa agale rado rado leme-daare go kone ake yapae? Gore kone narulae enaalinumi page pa enaalinumi page lotu ada ru-nane ora epa kodobaema Gote-na puri na-adenalo gu-rupa leme: Nimuri makeae enalinu leme.

²⁴ Go pea pare kiritape enaali raayome Gote-na agale teme-daare pa enaali meda page kone narulae enaali page epa kodobaoma nimina agale pagalimiri gu-rupa palia. Gore go agale nipuna lo robaa-para mea kodobaoma nipuna koeyae mea waatea. Go pumare go pagaliade agaleme nipuna koe ele maa rumaalia.

²⁵ Go pumare nipuna lo robaa-para ado rekele puma wala pename maa salia. Go rabu nipumi Gote-na bi minasaalalo rumu pege palia. Go rabu nipumi gu-rupa lopalia: Gote-re nimina rikirana ora epa pia tea.

Lotu kogonore raayo epe-rupa palepape

²⁶ Go pea-le ame balinu-ya, nimimir ake palimi ya? Nimi kiritaoma pimi raburi nimi raayo kogono peme. Ali medamere yasa temena medamere agale mogealimina medamere Gote-na agale mea temena medamere adaa agale rado lemena medame go agalena re maa lagialia. Go peme rabu go kogono raayome Yesuna ruru enaali raba mulalo peme.

²⁷ Gore ali medaloma kiritaoma adaa agale rado talo palia-daare enaali laapo repome agale rado mada teme. Go leme rabu nimu raapu agale komea-para natepape. Dia, pare komea komea lo temenalo enaali rado medamere go agalena re laketea.

28 Go pea pare go agalena re lakale ali meda napiralia-daare enaali kiritalimi raburi apo agale rado leape alimi pa piralia. Go rabu nipuna Gote raapu agale komea mada tea.

29 Gore Gote-na agale lakale alinuri laapo repome teme. Go teme rabu enaali medalomare agale pagoma koneme rumaalimi.

30 Go pea pare ali medame agale lalaina Gote-me ali meda-para agale laketea-daare go agale abala pena lala-ae aliri nipuna agale loraina tea.

31 Go kone madaare nimi raayome komea komea lo agale mada leme. Go rabu enaali raayome kone waru makuaaoma puri mapalaalimi.

32 Gote-na agale lakale alinumiri nipuna agale surubuma laketea.

33 Go kiritalimi rabu Gote-na konere enaalinumi epe-rupa pina kone wia. Go pea-pulu Gote-na ruru Yesuna ruru enaali raayo gu-rupa palepape:

34 Gore lotu ada-para kiritalimi raburi enanumi agale loraoma pawa piralepape. Go puma Juda alinuna rekena agaleme tea-rupa enanumi lotu ada-para kogono napina.

35 Gore ena medame agalena re pagolalo palimiri nimuna ada-para piruma aali agaa mealepape. Gore ename lotu ada-para kiritape enaalini raapu agale mana tea-daare ora yalame komalimi.

36 Go agale madaa kone adaapu saleme-pulu nimiri Gote-na agalena re nimimi mea ipisimi pae? Go pea-le nimi abalade Gote-me agale abala lagisa ya?

³⁷ Gore pa ali medame niri Gote-na agale lakale ali pi kone suma ni Holi Spirit-na puri wi kone salia-daare nipumi abala waru makuaalia: Go agale nimi-para pepa madaa tyalore gore Mudu Ali-na agale mana lagialo.

³⁸ Go pea-le ali medame go agale napagaliare nipumi nimi agale lagialia rabu napagalepape.

³⁹ Ame balinu, nimimi Gote-na epe agale lakale alimiri nipuna agale waru surubuma enaalinumi adaa agale rado rado teme rabu Gote-me puri go aaya-pulu nagiyalepape.

⁴⁰ Gore nimimi Gote-na bi minasaalalo page lotu lape kogono pulalo peme rabu page epe redupo le kone suma palepape.

15

Yesuri abala komoma tapa-para wala rekesa

¹ Gore amenu, neme abalade nimi-para lagisuade Epe Agalere kone pereke yoma pagalepa. Gore nimi abalade go agale madaa kone rulaoma puri paloma pagaaba pimi.

² Go Gote-na epe agale neme nimi abala mogearipude. Gore pa kamaa kone narulasimidele go epe agale pago piralepape. Go puma go agaleme nimi ade abuna kagaa pirape puri galia.

³ E, gore ora abala go remaa pagomare neme nimi epe agale gu-rupa lagisuade: Keriso komisare naana koe elenu raayo mea rubalalo komisa. Go pisa alina remaare abalade Gote-na buk madaa lisimide.

⁴ Keriso komenaloma tapa-para rogaasimi. Abalade Gote-na agale wi buk madaa lisimi-rupa yapi repome tapa-para piruma wala rekesa.

⁵ Go puma Pita-me nипу adenaloma werepe aposel 12 page nипу adisimi.

⁶ Go puma wala werepe nipuna disaipel enaali 500 kiritaoma pirisimi rabu page adisimi. Go enaali adaapupere pimi pare medaloma abala komisimi.

⁷ Go pumare wala werepe Jems-me nипу Keriso adisa. Go puma wala werepe aposel kogono ali raayome page nипу adisimi.

⁸ Go nimumi abala adoba kiritinaloa neme page nипу adisua. Neme adisua pare oge naaki-rupa matimi pare neme nипу werepe adisua.

⁹ E, gore apo aposel kogono alinuna rikiranare nimumi ni ma-oge yaasimi. Gore abalade neme Gote-na ruru enaalinu kedaa kalala pirisuade-pulu neme go epe agale raleme aposel kogono ali mabebola lisua.

¹⁰ Pare Gote-me ni raba meape kone gisa-pulu ni aposel kogono ali pi. Gore nипуми nипуна raba meape kone pa kama-daa nagisa. Dia-le aposel kogono ali medaloma abalade kogono puri pale pisimide pare neme kogono kalai puma nimuna kogono ma-oge yaayo. Yapare nana kama komea kogono nape. Dia, pare Gote-na raba meape kone nana lo robaa-para saabaoma kogono puaayo.

¹¹ Go pea pare neme kogono pe rabu page nimumi peme rabu page go epe agale mogelema. Go puma nimimi go agale madaa kone rulaeme.

Gote-me kome enaali raayo wala marekaalia

12 Gore naame Keriso komoma wala tapa-para rekesa-daa go remaa ade abuna lakelema. Go pea-le nimina rikirana piri enaalinumi abala kome enaalinuri wala narekalimi lemere ake paa-daa leme pae?

13 Gore kome enaali wala narekalimi yaalore abalade Gote-me Keriso page mada namarekaala pisa.

14 Gore Keriso tapa-para abala narekola pisa yaalore abalade Gote-me Keriso page mada namarekaala pisa. Gore Keriso tapa-para abala namarekaata pisa yaalore gore naame epe agale mada napagola pema. Go pula pea yaalore nimimi ele madaa kone rubita peme yapae?

15 Gore naame Gote-me Keriso tapa-para marekaasa-daa laketema. Gore gu-rupa napula pisa yaalore naame Gote madaa makirae agale tema lo pisa. Go puma Gote-me abalade Keriso namarekaala pisa yaalore Gote-me kome enaalinu page namarekaala pisa.

16 Gore Gote-me ora kome enaali tapa-para namarekaa-ae yaalore gore Gote-me abalade Keriso page namarekaasade lamina.

17 Go pumare Gote-me Keriso tapa-para namarekaala pisa yaalore gore Gote-me nimina koe ele-daa namuma rubisa pare nimi pa kamaa kone ruleme.

18 Go page Keriso namarekaata pisa yaalore abalade enaali medalomame Keriso madaa kone rulaoma komisimi-daare go nimu page ora komoma pa alupalima tea pema.

19 Gore naame su kamaa piruma Keriso madaa kone rulaoma werepe ade abuna napirula pema

yaalore naame yalame komoma kodo komape kone waru meamina. Gore su kamaa piri enaali medaloma kodome komalimina pare naame pa kamaa kone rubita pema yaalore naa-para kodome waru komalimina.

²⁰ Yapare go agale ora ria-daa dia-le Keriso abala komisa-daa Gote-me nипу wala marekaasa. Go pisa-pulu kome enaali raayona riri-nane nипуми marekaalia. Go pea-le Gote-me mo kome enaalinu raayo wala werepe marekaalia.

²¹ Gore komape konere ali komea Adam-me abalade go kone mumu lisana su kamaa maa ipisa. Go pisa-le ali meda Keriso-me abalade kome enaali wala marekaape kone su kamaa maa waalisade.

²² Go agalena re gu-rupa: Naa raayo Adam-na si wanenu-le naa pa komalima. Go page naa Keriso raapu abi pima-pulu Gote-me naa raayo wala marekaalia.

²³ Go pea pare enaalinuna marekaape yapi di-ri naa komea komea laatapu rekomare ade abuna piralima. Abala ririna mupaare Yesu Keriso rekoma pisa-le wala werepere nипу wala su kamaa epaliade yapi di rabu naa nипу ruru raayo wala rekalima.

²⁴ Nипу epalia rabu ele raayo dia yaalia. Go rabu Mudu Alinu-para surube alinu-para go su kamaa wi puri raayo page ora Gote-na lore alinu piralimi-pulu Keriso-me mea rubalia. Go puma nипуми Gote-na surube puri wala Aapa katea.

²⁵ Gore Keriso mudu mapiraoma pirinare Gote-me lore alinu raayo marabuaaoma Keriso-na age rolo-para mapiraalia

26 Go kogono dialenaloma Keriso-me komape konena puri page lore ali-rupa rabuaaoma madia yaalia.

27 Go agale madaare Gote-na buk-mi gu-rupa lea: Gote-me ele raayo nipuna age rolo-para maa salia. Go pepa-mere ele raayo lea-daa naame abala pagemade: Gote-me ele raayo Keriso-me surubenaloo lea-pulu Gote nipuna rolo-para napi-ralia.

28 Gore Gote-me ele raayo Keriso-me surubenaloo mea kalenalomare mo Siri nipuna Aapano surube rolo-para piralia. Go raburi Gote-me ele raayo nипу komeame surubalia.

29 Pare go wala marekaape agale ora dia yaalore enaali medalomame abala kome enaali raba mulalo kalu-ipa muaeme-le ake paa-daa peme pae? Gore ora kome ali meda wala narekola peme yaalore gore mo kome enaali raba mulalo kalu-ipa ake paa-daa mu aaeme pae?

30 Go page wala marekaape agale dia yaaliare gore ake paa-daa naame radaa nape kogono ade abuna palima ya?

31 Amenu, neme ora lalo. Gore ade abuna ni tyalo pi kogono pe. Go pea pare naana Mudu Ali Yesu Keriso raapu pima-pulu neme nimi madaa pedo puma apo agale lagiawade.

32 Neme abalade Efesus su-para piri makeae yana alinu raapu yada pisua. Go pisua pare ora kome enaalinuri Gote-me wala namarekaala pisa yaalore neme ake paa-daa go yada pisua ya? Gore ali medalomame gu-rupa tea: Ekerare naa komalima-pulu palaina eda no ipanu page namina. Gore Gote-me kome enaalinu namarekaala

pea yaalore apo agale ora ta pema.

³³ Go leme pare pa enaalinumi naa gu-rupa makiralimi: Naa koe alinu raapu pora pamuali-made raburi naana epe kone makoyaalimi.

³⁴ Go pea-le nimina koe kone giyoma epe redepo le kone salepape. Nimimi koeyae wala napi-pape. Enaali medalomame nimi raapu piruma Gote na-ademe-le nimu yala mapolalo talo.

Enaalinu wala rekalmi rabu yogale ora rado mealima

³⁵ Pare ali medame agale gu-rupa mealia: Abala kome enaaliri ake puma wala rekalmi ya? Nimuri yogale ele nasamina muma wala piralmi yapae?

³⁶ Nimiri makeya enaalinu-le pagalepa. Repena kilinuri su-para poalimi. Go pea pare abala kaapu-daa na-ayaalia-daare gore nippu rado eperupa mada na-opalia.

³⁷ Go kilinuri nimimi poalimi rabu ora opaliade ele-rupadaa dia. Dia, go poape kiliri pa wit-na kili-para pa kili radonu page pa su aaya.

³⁸ Gore Gote-me go kili madaa nippuna kone suma au katea. Go puma Gote-me repena kili rado radore nimuna yogale-rupa au rado rado katea.

³⁹ Yogalere ele raayo komea nasamina kamadaa na-aaeme. Dia-le enaalinuna yogale komearupa aeme pare yaa yapana yogale rado aaya. Go wenana yogale page rado aaya.

⁴⁰ Gore so yaa-para ele page su kamaa ele page rado aaya. Go puma so yaa-para wia elenuna auri

rado paaya pare go su kamaa elenuna au page rado nasamina aaya.

⁴¹ So naare nipuna au rado-rupa pea pare kasua page nipuna au rado pea. Sogo kubanuna rikiranare nipuna aunu page rado rado pea.

⁴² Go au madaare mo kome enaalinu wala rekalmi rabu nimuna yogale rado mumu piralimi. Go puma to yogale rogaaeme rabu ora abala ramea. Go pea pare wala marekaalia yogalere ora naramualia.

⁴³ Yogale naame rogaaema rabu go nipu koma paoma ramea. Go pea pare yogale wala marekaalia raburi ora epe rado-rupa aoma puri palea.

⁴⁴ Yogale mo rogaaemare pa su kamaa yogale yapare yogale wala marekaaliare ora epe rado-rupa mumu piralima.

Gore go su kamaa yogale aema-le epe rado yogale mumu rado-rupa piralima.

⁴⁵ Gote-na agale ria wi buk-mi gu-rupa lea: Ora abala mupaa pirisade ali Adam-re kone wasupa mumu epe-rupa pirisa. Go pisa pare werepe pirisade Adam-re nipuna bi Keriso lema. Go aliri nipuna Holi Spirit-mi enaalinu puri Go ade abuna kagaa piramala palia.

⁴⁶ Go palia pare Gote-na Holi Spirit-mi ade abuna kagaa pirape kone abala na-epea. Dia-le go su kamaa kone dialenaloma Holi Spirit-na ade abuna pirape kone mada epalia.

⁴⁷ Gore mo mupaa pirisade ali Adam-re Gote-me go ali sumi warisa. Go pisa pare wala laapo pa Adam ali Keriso-re nipu so yaa-para piruma ipisa.

⁴⁸ Gore naa su kamaa pima enaalinuri naa sumi warisade ali-rupa pima. Go pea pare so yaa-para puma piri enaali raayore so yaa-para piruma ipisade ali pimi.

⁴⁹ Gore Abiri naa go sumi warili enaali pima naare yogale aaema. Go pea pare werepe page so yaa-para pia ali mada piralima.

⁵⁰ Ame balinu-ya, neme apo agalena re waru lagialo: Naame su kamaa yogale aema rabu Gote-na Surube Su mada na-adalima. Gore abi ru-maape yogalere ora epe naramuape su-daa mada nadia yaalia.

⁵¹ Neme epe pagaa wi agale lagialua-le waru pagalepa. Naa raayore ora nakomalima pare Gote-me naa pereke yoma kagaa enaali-rupa mapiraalia.

⁵² Werepe biugel tia rabu wagepu ari yapa piyarupa abala kome enaalinu raayo wala rekalmi. Go puma nimu ade abuna piralimi. Go rabu Gote-me naa pa piralimade enaalinu ade abuna mapiraalia-pulu naana yogale rado-rupa ma-aulaalia.

⁵³ Go rabu naa naramuape yogalere wala perekea yoma epe-rupa ade abuna naramuape-rupa aalia.

⁵⁴ E, gore mo abala ramisade yogale rekoma ade abuna naramuape yogale ma-aulaalia. Go paliade raburi mo Gote-na buk madaa lisimide agalena re adalima. Go rabu enaalinu makomaape kone dia yaalia-pulu enaalinu ade abuna epe-rupa mada piralimi. Go madaare gu-rupa teme:

⁵⁵ Komape ele nena puri aa-para wia pae? Go

komape elere enaali mabebola tyalo puriri aapa para wia yapae?

⁵⁶ Gore enaalenumi pupitagi neme-le go komape yapi di madaa radaa nape puri wia. Go puma mo pupitagi-na puriri rekena agaleme kalo aaya.

⁵⁷ Go pea pare naana Mudu Ali Yesu Keriso-me naa puri mapalaaya-pulu naame apo pupitagina puri mada rabuaaniaaema. Go madaare Gotepara ora pili lamina.

⁵⁸ Go pea-le ora nana epe ame balinu-ya, nimimi puri waru paloma rekoma paalame nakomalepape. Go puma Mudu Ali-na kogono adaapu waru palepape. Nimimi Mudu Ali-na kogono meda palimiri go kogono na-alupalia.

16

Gote-na ruru enaalina kirita sae kana

¹ Abiri Gote-na enaali pa mea kalape kana madaare agale mana lagialo. Neme abalade go kogono pinalore Galesia su lotu adanu-para kiritape enaalini remaa lakalisua-le nimimi page go-rupa palepape.

² Adaa koro raburi enaali raayome ele muma nimina kana yarepealepape. Go sarere madaa kogono puma mu aaeme kana-re medaloma waru pagaa salepape. Go puma werepe ni nimi piri-para epaluade rabu kana wala meda nakiritalima.

³ Werepe ni epaluade raburi nimina ali medaloma mapiraalepape. Go puma neme nimuna pepa kaloma go nimina pa kiritape kana so Jerusalem su-para maa penaatoa.

4 Go palua pare ni page pope yaaliare gore nimi raapu palua.

Pol nипу Korin enaali adola pisa

5 Gore ni Masedonia su-para abala pumare nimi piri wala werepe epalua.

6 Go palua pare nimi raapu ogesi-daa piruma ni wala werepe su rado-para pora pamualuare nimimi ni raba mealimina. Go pea pare koe po rilipu ipuma kupa palia rabu nimi raapu pa adaalupu page pitua palo ni maarea.

7 Gore ni Korin su epalua rabu nimi wagepu nadalua. Dia, Mudu Alimi go-rupa lea rabu nimi raapu adaalupu page pitua.

8 Yapare ni Efesus su-para pirumare Juda alinuna eda yawe Pentikos yapi di adoba pitua.

9 Go su-parare neme kogono adaapu epe-rupa mada palua pare lore alinu adaapu page pa pimi.

10 Werepe Timoti nimi piri-para epalia-le nimimi nипу waru surubalepape. Neme Mudu Alina kogono pe-rupa nipumi page pea-le raba mealepape.

11 Gore ali medalomame Timoti pa ali-kone suma koau nawaalepape. Dia, nimimi nипу raba muma werepe nипу pora-nane epe-rupa lamua pulupape. Go puma nipuri naana ame medaloma raapu ni piri-para epalia-pulu neme adoba pitua.

12 Abiri naana ame Apolos madaa agale remaare gu-rupa lagialo. Neme abalade rana adaapu nипу nimi raapu paliminalo lakalisua. Go pisua pare nипу abi popere go kone nawia-pulu werepe epe yapi teade rabu nипу mada epalia.

Agale remaa medaloma

¹³ Nimimi ele waru adoma kone waru salepape. Go puma puri pabo aoma paala nakomalepape.

¹⁴ Nimimi kogono raayo palimi rabu ranaame komalepape.

¹⁵ Gore neme naa adami ali Stefanas page nipuna ena nogo naakinu nimu madaa remaa abala lagisuade. Nimumiri mo Akaia su-para Gote madaa kone abala rulasimide. Go puma nimumi Gote-na ruru enaali raba mulalo kogono waru pisimi.

¹⁶ Gore nimimi go nasamina alina kone mogeaoma pawa piramina. Go pumare enaali raayome nimu raapu piruma nimuna kogono eperupa pina mogeaalepape.

¹⁷ Gore Stefanas-para Fortunatus-para Akaikus nimu abalade ni piri pare ipisimi rabu neme raaname waru komoma piru aayo. Gore nimu ni raapu mada naipisimi-pulu nimumi ni raba mu piru aaeme.

¹⁸ Gore abalade nimumi nimina lo-pu kuma pinalo nimumi page abi go-rupa peme. Go pea-le nimimi nimu go nasamina alinu madaa epe kone salepape.

¹⁹ Gore Esia su robo-para aaya lotu-para kiritape enaalinumi nimi-para epe-rupa piralepape agale lo rapaatema. Go page Akwila-para Prisila repaayana ada-para epa kiritaeme enaali raayome Mudu Ali-na bimi madaa epe-rupa piralepape lo rapaatema.

²⁰ Gore go-para piri Keriso-na enaalinu raayo-para abi patalepape lo rapaatema. Nimi komea komea lo nimina ame balinu-para ki mealepape.

²¹ Niri Pol epe-rupa abi piralepape loma apo agale luma rapaato.

²² Pare ali medame Mudu Ali madaa ranaame nakomalia-daare Gote-me nippu koe su-para mea lo palia. Gore Mudu Ali ne ora abi nippu kone salo.

²³ Mudu Ali Yesu nipuna epe raba meape kone mealepa.

²⁴ Nimi raayo Yesu Keriso-na ruru pimi-daa ni ranaa komo raana komaluame talo.

Go mada. Ni Pol yaade.

**Gotena Epe Agale
The New Testament in the East Kewa Language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples East Kewa long Niugini**

copyright © 2004 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: East Kewa

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-01-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 28 Dec 2024 from source files dated 31 Aug 2023

62cac9b7-0920-58fe-ad58-f2d4b8fb56bc